

ΗΣΑΪΑΣ Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Η ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ (1933-1945)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟ ΦΩΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Ησαΐας Κωνσταντινίδης γεννήθηκε το 1975 στην Δράμα. Πραγματοποίησε σπουδές στους τομείς της Φιλοσοφίας και των Πολιτικών Επιστημών, ενώ εξειδικεύτηκε στην Ιστορία και Θεωρία των Πολιτισμών. Σήμερα είναι υποψήφιος δρ. φιλοσοφίας. Γεωπολιτικός-στρατηγικός αναλυτής, καθώς και αναλυτής συστημάτων, πραγματοποίησε έρευνες πάνω στο θέμα υπάρξεως φυσικών ή μη θησαυρών στο ελληνικό υπέδαφος. Ασχολείται με τις λαϊκές παραδόσεις τεσσάρων λαών (βουλγαρικού, νορβηγικού, ρωσικού, τουρκικού) και γνωρίζει τις γλώσσες τους, ενώ έχει δημοσιεύσει πλήθος άρθρων και μελετών σε έντυπα της Ελλάδας και του εξωτερικού. Συμμετείχε ως ομιλητής σε διάφορα επιστημονικά συνέδρια. Το έτος 2001, με επίσημη δημοσίευσή του σε ακαδημαϊκή έκδοση του εξωτερικού, έθεσε για πρώτη φορά σε διεθνές επίπεδο το «γεωπολιτικό τριγωνικό πρότυπο του μέλλοντος». Έχει εκδόσει μία ποιητική συλλογή, στην Δράμα, το 1996. Παντρεμένος, με έναν γιο.

Ησαΐας Κωνσταντινίδης

«Η Γεωπολιτική της Εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας 1933-1945»

® Εκδόσεις «Απολλώνειο Φως»

Κολοκοτρώνη 49 Α', 132 31 Πετρούπολη

Τηλ. 010/50.27.184 & 0937/23.58.06

ΗΣΑΪΑΣ Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

**Η ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ
ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
(1933-1945)**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟ ΦΩΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα επιστημονική εργασία εξετάζεται εντελώς αδέσμευτα και ορθολογιστικά, χωρίς την χρήση υποκειμενικών στοιχείων από πλευράς του γράφοντος, η γεωπολιτική αντίληψη του γερμανικού εθνικοσοσιαλισμού, όπως αυτή εκδηλώθηκε κατά την περίοδο 1933-1945. Είναι λοιπόν σαφές πως αυτή αφορά κυρίως το χρονικό διάστημα της διακυβέρνησης της Γερμανίας από το Εθνικοσοσιαλιστικό Γερμανικό Εργατικό Κόμμα (NSDAP), καλύπτει όμως αναγκαστικά και τις βάσεις του εν λόγω γεωπολιτικού συστήματος, που φυσικά προϋπήρχαν της ανόδου του κόμματος στην εξουσία της χώρας. Η έλλειψη αντικατοπτρισμού πάνω στην εργασία κριτικών που σχετίζονται με το ποιόν των Γερμανών εθνικοσοσιαλιστών, και οι οποίες συχνά μετατρέπονται σε αφορισμούς, οφείλεται στο θέλητρο απαλλαγής της καθαρής επιστημονικής έρευνας από τα οποιαδήποτε ιδεολογήματα. Αυτά δεν μπορούν, μα ούτε και πρέπει να εμπλέκονται στον τομέα που μελετά την γεωπολιτική επιστήμη, ανεξάρτητα από το ποια εποχή ή ποιά γεωπολιτική σκέψη αφορούν. Υπό αυτές τις συνθήκες η επιστημονική περιοχή έρευνας των γεωπολιτικών συστημάτων είναι ανάγκη να αποδεσμευθεί από ανάλογες επιρροές και να προσεγγίσει την υπόσταση μιας πιο συγκεκριμένης και αυστηρής μεθοδολογίας.

Η εργασία χωρίζεται σε τρία αυτόνομα μέρη, εκ των οποίων το πρώτο περικλείει τις θεμελιώδεις αρχές του αντικειμένου που εξετάζουμε, δηλαδή την απαρχή του στον φιλοσοφικό στοχασμό του NSDAP, το δεύτερο τα πορίσματα της γερμανικής γεωπολιτικής σχολής του μεσοπολέμου, ενώ το τελευταίο τις σχετικές θέσεις του Adolf Hitler στο έργο του «Ο Αγών μου» και την προσπάθεια πρακτικής εφαρμογής αυτής της θεώρησης κατά τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο.

Για την πληρότητα του έργου θεωρήθηκε καλό αφετηρία της έρευνας να αποτελέσει το φιλοσοφικό-ιδεολογικό υπόβαθρο του γερμανικού εθνικοσοσιαλισμού, με κατεύθυνση του συλλογισμού μας πάντοτε το κατά πόσο τα θεωρητικά θεμέλια της εθνικοσοσιαλιστικής ιδεολογίας μπόρεσαν να ασκήσουν επιρροή πάνω στη διαμόρφωση τόσο του γεωπολιτικού κορμού της όλης γερμανικής εθνικοσοσιαλιστικής θεώρησης, όσο και της εξωτερικής πολιτικής της Γερμανίας κατά τη δωδεκαετία 1933-1945. Κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο, έχοντας κατά νου την σημαντική δυναμική αυτού που μπορούμε να καλέσουμε «εθνικοσοσιαλιστική μεταφυσική» στην συγκρότηση της ιδεολογίας αυτής και την επίδρασή της στον καθημερινό βίο του γερμανικού λαού την περίοδο εκείνη. Στη μορφή που τελικά έλαβε η θεωρητική αυτή βάση, κεντρικός είναι ο ρόλος του ογκώδους βιβλίου του Alfred Rosenberg «Ο Μύθος του 20ού Αιώνα»*, το οποίο στην ουσία αποτελεί τον ιστό του φιλοσοφικού πεδίου του εθνικοσοσιαλισμού, τη στιγμή που είναι γενική η άποψη πως ο «Αγώνας» του Hitler εκφράζει σαφώς πιο πολιτικές τάσεις.

* Το μνημειώδες ιδεολογικό έργο του Α. Ρόζενμπεργκ «Ο Μύθος του 20ου Αιώνα», πρόκειται να εκδοθεί, σε τρεις τόμους, προσεχώς, από τις Εκδόσεις «Απολλώνιο Φως».

Την παράθεση των εθνικοσοσιαλιστικών ιδεολογικών θεμελίων ακολουθεί η ενότητα περί της μορφοποίησης του τελικού γεωπολιτικού σχεδιασμού μέσα από τις επιστημονικές εργασίες των Γερμανών γεωπολιτικών ερευνητών της περιόδου ανάμεσα στους δύο παγκοσμίους πολέμους. Είναι γενικά παραδεκτό, κάτι που μας βρίσκει απολύτως σύμφωνους, ότι άξονας του γεωπολιτικού συστήματος της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας είναι το έργο του κορυφαίου Γερμανού γεωπολιτικού επιστήμονα στρατηγού Karl Haushofer. Έτσι είναι φυσικό να ρίξουμε ιδιαίτερο βάρος στις θέσεις του Haushofer για την συνολική πλανητική πολιτική, ακόμη περισσότερο που οι απόψεις του σήμερα κατατάσσονται στις κυριότερες γεωπολιτικές αντιλήψεις. Πέραν αυτού η χαουσοφερική γεωπολιτική αποκτά επιπρόσθετη αξία, λαμβάνοντας υπ' όψη πως η εθνικοσοσιαλιστική ιδέα περί του περίφημου «ζωτικού χώρου» έχει τις ρίζες της ακριβώς στον γεωπολιτικό Λόγο του Haushofer.

Στη συνέχεια ακολουθεί μια περιγραφή και ανάλυση των απόψεων του ιδίου του αρχηγού του NSDAP Adolf Hitler, όπως αυτές προκύπτουν από τα σχετικά περί εξωτερικής πολιτικής κεφάλαια του βασικού του βιβλίου «Ο Αγών μου», που ως γνωστόν γράφτηκε πριν την διακυβέρνηση της Γερμανίας αναλάβουν οι εθνικοσοσιαλιστές. Από την εξέταση των θέσεων αυτών του Hitler, εξάγονται πολύτιμα συμπεράσματα όσον αφορά την μετέπειτα χάραξη της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής, καθώς και το ρόλο της χώρας στο ευρύτερο πεδίο των διεθνών σχέσεων της εποχής. Στο σημείο αυτό γίνεται αντιπαράθεση ανάμεσα στην χιτλερική θεωρητική παράμετρο και στη στρατηγική τακτική της Γερμανίας κατά τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο.

Η όποια κρίση των γεγονότων εντάσσεται στα πλαίσια της ίδιας αδέσμευτης επιστημονικής λογικής, έτσι ώστε η παρουσίαση των τότε συμβάντων να κινείται πάνω στη δυναμική της ιστο-

ρικής νομοτέλειας. Καταδεικνύονται τα ουσιαστικά γεωστρατηγικά ενδιαφέροντα της χώρας, που δεν αποκλείεται βέβαια να επηρεάστηκαν κι από την ταχύτητα των τότε εξελίξεων. Όπως όμως και να έχουν τα πράγματα, γεγονός παραμένει πως η εφαρμογή του γεωπολιτικού προγράμματος της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας υπήρξε αυτή που όλοι γνωρίζουμε, ανεξάρτητα αν η προσπάθεια υλοποίησής του ήταν εν τέλει άκαιρη ή αποτυχημένη ή ακόμα και διαστρεβλωμένη.

1.

ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΟΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗΣ

Απ' την άλλη μεριά το όραμα του Nietzsche για τον υπεράνθρωπο, τέλεια συνυφασμένο με την αποδοχή του φυλετισμού από τους εθνικοσοσιαλιστές, απορροφάται πλήρως από τους ιδεολόγους του κόμματος και αποτελεί θεμελιώδες συστατικό της φιλοσοφίας και πρακτικής του. Η ουσιαστική αποδοχή του σύγχρονου ανθρώπου ως «ατελούς» όντος και η ελπίδα μελλοντικής ανέλιξης του ανθρωπίνου είδους μέσω της επικράτησης της Αρίας Φυλής, είναι το έτερο ήμισυ της εθνικοσοσιαλιστικής πίστης. Είναι κι εδώ εμφανές πως η ιδέα του υπεράνθρωπου αποτελεί άλλο ένα όπλο στη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας. Εν τέλει δεν μπορούμε να αγνοήσουμε την μεγάλη αξία που είχε το νιτσεϊκό έργο για τους γεωπολιτικούς επιστήμονες του γερμανικού εθνικοσοσιαλισμού, δεδομένης της κεντρικής θέσης που κατέλαβε το φιλοσοφικό σύστημα του Nietzsche στις συνολικές αντιλήψεις του εθνικοσοσιαλισμού.

Παρ' όλα τα στοιχεία κριτικής που δέχτηκε από τους ίδιους τους εθνικοσοσιαλιστές, είναι βέβαιο πως ο φιλοσοφικός στοχασμός του Spengler, ο οποίος εκφράστηκε κυρίως από το ευρύ έργο του «Η Παρακμή της Δύσης», αποτελεί έναν ακόμη σημαντικό εμπνευστή του εθνικοσοσιαλισμού. Εξ' άλλου κι ο ίδιος ο Spengler υπήρξε κατά κάποιον τρόπο ο άμεσος διάδοχος του έργου του Nietzsche και συνεπής εκπρόσωπος της λεγόμενης «φιλοσοφίας της ζωής». Μάλιστα ο Spengler σημείωσε και μια υπέρβαση του νιτσεϊσμού, θεωρούμενος σήμερα ως ο θεμελιωτής μιας άλλης παραμέτρου του σύγχρονου φιλοσοφικού στοχασμού, της περίφημης «φιλοσοφίας της κουλτούρας».

Σαφώς επηρεασμένος από τον 1ο παγκόσμιο πόλεμο, ο Spengler στη «Παρακμή της Δύσης» ουσιαστικά εκδηλώνει την πίκρα του απ' την εξέλιξη του πολέμου, καυτηριάζοντας τη στάση των, πέραν του γερμανικού, δυτικών λαών, θεωρώντας τα τότε γεγονότα ως καταστροφικά για την πορεία και το μέλλον του δυτικού πολιτισμού. Κεντρικό σημείο του φιλοσοφικού του συστήματος αποτελεί η παράθεση των τριών κυρίαρχων πολιτισμών της ιστορίας: απολλώνειος (κουλτούρα της αρχαιότητας), φαουστικός (κουλτούρα της Δυτικής Ευρώπης) και μαγικός (αραβική κουλτούρα). Παρά την υποστήριξή του στον παγγερμανισμό, ο Spengler δέχεται την κριτική των εθνικοσοσιαλιστών κυρίως λόγω της απαισιοδοξίας που αναβλύζει απ' το έργο του. Παρ' όλα αυτά η συμβολή του στην εξέλιξη του γερμανικού εθνικοσοσιαλισμού είναι σημαντική, έχοντας κατά νου πως η «Παρακμή της Δύσης» γράφτηκε αμέσως μετά την γερμανική ήττα στον 1ο παγκόσμιο πόλεμο, σφυρηλατώντας εν πολλοίς το πληγωμένο αγωνιστικό πνεύμα των Γερμανών εθνικιστών.

Γίνεται λοιπόν σαφές πως ο εθνικοσοσιαλισμός ως θεωρία στη Γερμανία του μεσοπολέμου είναι πρώτιστα μια γερμανοκεντρική φιλοσοφία, αφού και οι ίδιες οι καταβολές του στα κείμενα των

Nietzsche και Spengler αφορούν πάνω απ' όλα το γερμανικό ζήτημα. Υπό αυτό το πνεύμα δεν μπορεί να ταυτίζεται εννοιολογικά με καμμία από τις άλλες εθνοκεντρικές ιδεολογίες, όπως π.χ. το έτερο κυρίαρχο εθνικιστικό ρεύμα εκείνης της περιόδου, τον παλικό φασισμό. Συγγενείς ιδέες, όπως ο γερμανικός εθνικοσοσιαλισμός και ο παλικός φασισμός, διαφοροποιούνται σε θεμελιώδη σημεία τους, τόσο στο επίπεδο των κοσμοθεωρήσεών τους όσο και στους άμεσους πολιτικούς τους στόχους. Είναι επομένως ανακριβές να συγχέονται συνεχώς οι εθνικιστικές ιδεολογίες μεταξύ τους, παρουσιάζόμενες σαν μία πλήρης και ενιαία ολότητα, απ' τη στιγμή που υφίστανται οφθαλμοφανείς βασικές διαφορές. Ολόκληρη η γερμανική εθνικοσοσιαλιστική ιδεολογία είναι κατά συνέπεια υπόθεση κυρίως του λαού της, κάτι που φαίνεται καθαρά και στα κείμενα των εθνικοσοσιαλιστών στοχαστών.

Το κεντρικό και πλέον χαρακτηριστικό φιλοσοφικό έργο του εθνικοσοσιαλισμού, είναι το ογκώδες βιβλίο «Ο Μύθος του 20ού Αιώνα» του Alfred Rosenberg (1893-1946). Δεν θα ήταν υπερβολή αν υποστηρίζαμε πως το εν λόγω έργο περικλείει σε συγκροτημένη μορφή την απόλυτη φιλοσοφία της ιστορίας του εθνικοσοσιαλισμού, υπό την έννοια πως ασχολείται και εκθέτει με σαφήνεια όλη την ερμηνεία της ιστορίας και του ρόλου του ανθρώπου σ' αυτή, μέσα από το πρίσμα της εθνικοσοσιαλιστικής θεώρησης. Στις μερικές εκατοντάδες σελίδες του εξετάζονται μέχρι τέλους τα βασικότερα πνευματικά προβλήματα της ανθρωπότητας, σε σημείο που να μην μένουν ερωτηματικά για τις πραγματικές πεποιθήσεις και προθέσεις του εθνικοσοσιαλισμού ως πολιτική κίνηση. Πιστεύουμε πως μαζί με την «Παρακμή της Δύσης» του Spengler, ο «Μύθος του 20ού Αιώνα» αποτελεί την πραγματική έκφραση του υποσυνείδητου του γερμανικού εθνικισμού, που με το πολιτικό του πρόγραμμα το NSDAP προσπάθησε να υλοποιήσει σε κυβερνητικό πια επίπεδο.

Θεμελιακή ιδέα του «Μύθου του 20ού Αιώνα» αποτελεί η μα-
νιχαϊστική θεώρηση της ιστορίας του ανθρώπινου γένους, ως
μιας αδιάκοπης σύγκρουσης δύο διαμετρικά αντίθετων φυλών:
της αρίας και της σημιτικής. Άριοι πολιτισμοί που εμφανίστηκαν
ως κυρίαρχοι στο ιστορικό παρελθόν, είναι αυτός της Ελλάδας
και αυτός της Ρώμης, οι οποίοι όμως δεν κατάφεραν να μείνουν
απρόσβλητοι από το «παράσιπο» του σημιτισμού. Οδηγήθηκαν
έτσι στην παρακμή και την πώση, λογική συνέπεια αυτής τους
της «μόλυνσης». Αμφότεροι υπήρξαν η αποκορύφωση του αρί-
ου κόσμου κατά την αρχαιότητα, ενώ η πορεία τους δεν είναι πα-
ρά ένας συνεχής αγώνας κατά του σημιτικού πνεύματος. Ακόμη
και ο πρωταρχικός χριστιανισμός, «η καθαρή διδασκαλία του
Χριστού», έχει άριες καταβολές, όμως με την παρείσφρηση σ' αυ-
τόν στοιχείων της σκέψης του Παύλου παραμορφώνεται και με-
τατρέπεται σε επικίνδυνο ιουδαϊκό όργανο. Κατά τον Rosenberg
εξ' άλλου ο ίδιος ο Χριστός δεν είναι Εβραίος στην καταγωγή,
αλλά Γαλιλαίος, το οποίο σημαίνει καθαρός Άριος.

Κορυφαία παράμετρος του κλασικού έργου του Rosenberg
είναι η ανθρωπολογική καθαρότητα, που στην περίπτωση των
Αρίων σημαίνει την περίφημη «τιμή του αίματος». Το στοιχείο
αυτό προωθεί σε πολιτικό επίπεδο την «υπερηφάνεια του Αρίου»
για την ανώτερή του καταγωγή και την μεγάλη αποστολή που η
ίδια η φύση στην ουσία του ανέθεσε ως προς τον εξανθρωπισμό
των κατώτερων ανθρωπίνων ειδών. Είναι λοιπόν εμφανείς οι
δαρβινικές επιρροές πάνω στον «Μύθο του 20ού Αιώνα» και μια
προσπάθεια καταμερισμού της ανθρωπότητας όχι πια σε διαφο-
ρετικές μεταξύ τους φυλές, αλλά σε ξεχωριστά ανθρώπινα είδη.
Η αντίληψη αυτή οδηγεί στην έντονη ανάγκη «κάθαρσης» από
κάθε τι το παρακμιακό, το οποίο προκαλεί στασιμότητα στην αν-
θρώπινη πρόοδο και συνολικό εκφυλισμό. Ο Rosenberg πιστεύει
πώς η επικράτηση του εβραιοχριστιανισμού αποτελεί το βασικό-

τερο και πιο ύπουλο εμπόδιο για την επικράτηση του ανθρωπολογικού κανόνα περί της φυλετικής ανωτερότητας των Αρίων, προβάλλοντας αρχές που βοηθούν όχι το δυνατό, αλλά το αδύναμο, όχι το υγιές, αλλά το άρρωστο...

Το πρόταγμα του Rosenberg πως «κάθε φυλή έχει μία ξεχωριστή ψυχή», είναι ο κεντρικός ιστός της εθνικοσοσιαλιστικής πεποίθησης και φανερώνει τον ενιαίο χαρακτήρα που μπορεί να έχει μια φυλετική μονάδα και το αδιάσπαστο στοιχείο της αληθινής της υπόστασης. Σύμφωνα με τον κορυφαίο φιλόσοφο του εθνικοσοσιαλισμού «η ζωή μιας φυλής, ενός λαού, δεν αποτελεί μια φιλοσοφία που εξελίσσεται λογικά, ούτε ένα γίνεσθαι που αναπτύσσεται στηριζόμενο πάνω σε φυσικούς νόμους, αλλά το εξαγόμενο μιας μυστικής σύνθεσης, μιας ψυχικής δραστηριότητας, ανεξήγητης με συλλογισμούς ή με την σχέση απίας-αποτελέσματος». Πρόκειται για την πλήρη ουσία της μεταφυσικής του εθνικοσοσιαλισμού, που θεωρεί το νόημα της ιστορίας ως κινούμενο μόνο πάνω στον άξονα της φυλής, όπου αυτή δεν είναι παρά μία, η αρεία φυλή!

Μαζί με τις φιλοσοφικές ιδέες του Rosenberg στη διαμόρφωση της εθνικοσοσιαλιστικής μεταφυσικής, συνέβαλλε τα μέγιστα και το έργο ενός άλλου ανωτάτου στελέχους του NSDAP, του Otto Dietrich. Οι φιλοσοφικές και ιδεολογικές απόψεις του Dietrich εκτέθηκαν σε μια σειρά από διαλέξεις και ομιλίες, μία από τις οποίες υπό τον τίτλο «Οι φιλοσοφικές βάσεις του εθνικοσοσιαλισμού» περιλαμβάνει τα σημαντικότερα σημεία του στοχασμού του. Το εν λόγω κείμενο του Dietrich θεωρήθηκε την εποχή εκείνη και ως μία αυστηρή κριτική του δημοφιλούς τότε στους φιλοσοφικούς κύκλους φιλελευθερισμού, ως άρνηση των βασικών του αξιωμάτων και ιδανικών.

Ο Dietrich συγκρίνει ως ισοδύναμα μεγέθη αναλογικά της κάθε εποχής την ελληνική φιλοσοφία της αρχαιότητας και τον γερ-

μανικό εθνικοσοσιαλισμό των ημερών του. Συγκεκριμένα αναφέρει πως «όπως η ελληνική φιλοσοφία είναι η πολυτιμότερη ενσάρκωση του ελληνικού πνεύματος, έτσι και η εθνικοσοσιαλιστική αναγέννηση δείχνει στην γερμανική πνευματική ζωή το δρόμο προς τα φωτεινά ύψη». Είναι συνεπώς λογικό, ακολουθώντας τη σκέψη του Dietrich, να καταλήξει κανείς στη λύση της επικράτησης του κόμματος στη χώρα και της χώρας παγκοσμίως ως της μόνης διεξόδου από το σκοτάδι για την επικράτηση του σύγχρονου φωτός. Η μεταφυσική του Dietrich περιέχει στοιχεία πρακτικής εφαρμογής στο πολιτικό πεδίο που, όπως και στην περίπτωση του Rosenberg, βρίσκουν αντανάκλαση στο σχεδιασμό της εξωτερικής πολιτικής του NSDAP και της Γερμανίας.

Εκεί που οι ιδέες του Dietrich μοιάζουν εκπληκτικά με το γενικότερο πνεύμα του «Μύθου του 20ού αιώνα», είναι στο σημείο όπου γίνεται λόγος για το ρόλο του ατόμου μέσα στα πλαίσια της φυλετικής κοινότητας. Για τον Dietrich το πιο σπουδαίο στην όλη διαδικασία επικράτησης της εθνικοσοσιαλιστικής κοσμοθεώρησης, είναι το πέρασμα της ανθρώπινης σκέψης από το Εγώ στο Εμείς. Αυτό το, συνυφασμένο και με τον όλο φυλετισμό της εθνικοσοσιαλιστικής ιδεολογίας σημείο, καταδεικνύει την θεώρηση του ατόμου ως κυπάρου μόνο της εθνοτικής ή φυλετικής οντότητας, η ζωή του οποίου δεν αποσκοπεί παρά στην εξυπηρέτηση των στόχων του κοινού φυλετικού «ζωντανού» οργανισμού. Πρόκειται για μια άρνηση της προσωπικότητας του ατόμου ξεχωριστά, αφού αυτή δεν μπορεί παρά να θυσιαστεί για τη νίκη της ιδέας και την πρόοδο του ανθρωπίνου γένους. Πάνω στο ζήτημα αυτό ο Dietrich αφιέρωσε μία σημαντική του διάλεξη, την «Προσωπικότητα και κοινότητα», που μαζί με τις «Φιλοσοφικές βάσεις του εθνικοσοσιαλισμού» συνθέτει τον βασικό κορμό των ιδεών του.

Ένας πολύ ενδιαφέρων και χαρακτηριστικός ορισμός του

Dietrich είναι αυτός που αφορά την ατομική ελευθερία. Σύμφωνα μ' αυτόν η ατομική ελευθερία, έτσι όπως νοείται από τον φιλελευθερισμό, δεν σημαίνει τίποτα άλλο εκτός από ασυδοσία και αυθαιρεσία, που με τη σειρά τους μετατρέπονται σε αναρχία. Αυτή η θέση, που έρχεται σε κατάφορη αντίθεση με το πνεύμα του φιλελευθερισμού, είναι βέβαια μια τυπική αντίληψη όχι μόνο του εθνικοσοσιαλισμού, αλλά και συγγενών ιδεολογικών συστημάτων, όπως πολύ χαρακτηριστικά του φασισμού, που δέχονται έτσι άμεσα ή έμμεσα την προτεραιότητα της εθνοτικής κοινότητας (ένα αίμα, μία πίστη, μία πατρίδα) έναντι του αδύναμου και εφήμερου ατόμου. Ο Dietrich το εννοεί ξεκάθαρα: η πραγματική ελευθερία βρίσκεται για τον άνθρωπο μόνο μέσα στην κοινή φυλετική ομάδα, που έχει τη δύναμη να συγκροτεί έθνος και κράτος!

Η έννοια της φυλής ως της κυρίαρχης φυσικής δύναμης αναλύεται ξεκάθαρα στο μικρό βιβλίο του σημαίνοντος στελέχους του NSDAP και υπεύθυνου των θεμάτων της αγροτικής και φυλετικής πολιτικής, του Walther Darre (1895 -1953) υπό τον τίτλο «Αίμα και Γη». Αν και πιο πρακτικές, εν τούτοις οι ιδέες αυτού του έργου μπορούν να ιδωθούν ως αναπόσπαστο κομμάτι της όλης φιλοσοφίας του εθνικοσοσιαλισμού. Μην λησμονούμε άλλωστε πως ο κύριος άξονας της εθνικοσοσιαλιστικής θεώρησης είναι ο εθνοφυλετισμός, κάτι που δίνει στην εργασία του Darre επιπρόσθετη αξία για τον ερευνητή.

Για τον Darre «η εθνική σύσταση ενός λαού είναι το παν», όπως και «η μοίρα ενός λαού εξαρτάται από την φυλή στην οποία ανήκει». Αυτά και μόνο τα αποσπάσματα αρκούν για να διαπιστωθεί ο βαθμός της σημασίας που ο φυλετισμός έχει για τον Darre ως βάση του έργου του, καθώς και το νόημα που ο ίδιος προσδίδει στις έννοιες του λαού και του έθνους. Για μια ακόμη φορά γίνεται σαφές πως για τον εθνικοσοσιαλισμό λαϊκό ή εθνι-

κό μόρφωμα πέραν της ενιαίας φυλής δεν δύναται να υπάρξει. Το φυλετικό στοιχείο είναι εκείνο που κατά τον Darre γεννά τη λεγόμενη βιοψυχική δύναμη ενός λαού, η οποία και συνιστά «τον μόνο και πραγματικό πλούτο» γι' αυτόν, σύμφωνα πάντα με τον συγγραφέα. Αποτέλεσμα της βιοψυχικής δύναμης του λαού είναι η εμφάνιση στη ζωή επιφανών ανδρών που με τη δράση τους λαμπρύνουν την πορεία του έθνους και που ο Darre αποκαλεί χαρακτηριστικά «κομμάτι του κληροδοτήματος της φυλής».

Μεγάλη σημασία ο συγγραφέας προσδίδει στην οικοδόμηση των βάσεων που να εξασφαλίζουν την φύλαξη και τον πολλαπλασιασμό των βιοψυχικών αξιών της φυλής. Αυτές οι βάσεις είναι δύο: η ανάπτυξη καινούριων, ανώτερης κλίμακας, σχέσεων με τους προγόνους και η δημιουργία άξιων απογόνων που να μπορέσουν να ξεπεράσουν την παρούσα γενιά. Μέσα σ' αυτό το πνεύμα στο «Αίμα και Γη» παρατίθενται απόψεις από τους τομείς της ανθρωπολογίας και της γενετικής, με γνωματεύσεις για το πώς η φυλή μπορεί να παραμείνει όχι μόνο καθαρή, αλλά και δυνατή και υγιής, τόσο σωματικά όσο και ψυχικά. Μεταφυσικές αντιλήψεις συνδυασμένες με επιστημολογία του χαρακτήρα «τις κληρονομικές προδιαθέσεις μας τις οφείλουμε στους προγόνους μας» είναι το κύριο συστατικό του βιβλίου. Όσο για το νόημα της ιστορίας ο Darre είναι σαφέστατος, πιστός στο πνεύμα της ιδεολογίας που υπηρετεί: «Δεν υπάρχει ιστορία αν δεν υπάρχει φυλή που να την δημιουργήσει!»

Το βασικό έργο του Adolf Hitler (1889-1945) «Ο Αγών μου» αποτελεί μία συλλογή αυτοβιογραφικών, πολιτικών, ιδεολογικών, αλλά και φιλοσοφικών κειμένων του αρχηγού του NSDAP. Σε γενικές γραμμές θα μπορούσε να θεωρηθεί ως η προγραμματική «Βίβλος» των αρχών του κόμματος, όμως τα φιλοσοφικά στοιχεία που αυτό περιέχει δεν θα πρέπει επίσης να παραβλέπονται. Επηρεασμένος από πιο «πρακτικές» εμπειρίες ο συγγρα-

φρέας ασχολείται πολύ λιγότερο με τη μεταφυσική ή την επιστημονική πλευρά του εθνικοσοσιαλισμού, προτιμώντας να αναλύσει ζητήματα της άμεσης πολιτικής επικαιρότητας.

Άκρως ενδιαφέρουσα είναι στο έργο του Hitler η αντιπαράθεση των δύο φιλοσοφικών θεωριών, από τη μια μεριά της τρέχουσας σημερινής (όπως την αποκαλεί), δηλ. του μαρξισμού και από την άλλη της «ρατσιστικής» θεωρίας. Από εδώ φαίνεται πως ο Hitler δίνει έναν μάλλον απολογητικό τόνο στην παράθεση των απόψεών του, κάτι που δείχνουν και τα εισαγωγικά που βάζει όσον αφορά τη δεύτερη φιλοσοφική θέση, που ο ίδιος υπερασπίζεται. Ο Hitler θεωρεί πως ο μαρξισμός είναι στην ουσία η πλήρης έκφραση του γενικά παραδεδεγμένου φιλοσοφικού συστήματος, απ' τη στιγμή που ο ίδιος ο αστικός κόσμος, που ο μαρξισμός επικαλείται ότι αντιμάχεται, αποδέχεται όλα όσα ο Karl Marx πρεσβεύει: αρνείται την υπάρχουσα διαφορά ανάμεσα στις φυλές, παραδεχόμενος αντίθετα την ισότητά τους, ενώ στο κράτος προσδίδει μια δύναμη εκπολιτιστική και δημιουργική, χωρίς όμως αυτό να έχει σχέση με τις προηγούμενες φυλετικές καταστάσεις. Υπό τις συνθήκες αυτές κάθε αγώνας του μαρξισμού απέναντι στην αστική τάξη είναι τελικά ανόητος, αφού ο αστικός κόσμος είναι μαρξιστικός! Ο Hitler πιστεύει πως την ώρα που ο αστικός κόσμος προωθεί την κυριαρχία κάποιων ομάδων, ο μαρξισμός αποβλέπει και εργάζεται για τον σκοπό του να κλείσει ολόκληρο τον κόσμο μέσα στα χέρια των Εβραίων...

Απ' την άλλη η «ρατσιστική» θεωρία δίνει προεξάρχουσα θέση στο φυλετικό ζήτημα, θεωρώντας το κράτος ως το μέσο για την εκπλήρωση των ιδανικών της φυλής και όχι ως τον σκοπό. Δεν πιστεύει στην εξίσωση των φυλών, αλλά αντίθετα αναγνωρίζει τη διαφοροποίησή τους. Αυτή η αναγνώριση είναι που της προσδίδει την υποχρέωση να δίνει τη νίκη στον καλύτερο και να δέχεται την υποταγή των αδύναμων στους δυνατούς. Τη θεωρή-

ση αυτή ο Hitler ονομάζει «αριστοκρατική αρχή της φύσης», υπονοώντας πως η «ρατσιστική» θεωρία δεν είναι παρά η έκφραση του φυσικού νόμου. Έτσι ο συγγραφέας φτάνει κι αυτός στο συμπέρασμα πως «ο πολιτισμός κι η καλλιέργεια της ανθρωπότητας πάνω στον πλανήτη είναι αδιάσπαστα δεμένα με την ύπαρξη του Αρείου». Η μείωση της δύναμής του ή ακόμη κι η εξαφάνισή του οδηγούν μόνο σε ένα δρόμο: την κυριαρχία πάνω στον κόσμο των βαρβάρων και των υπανθρώπων.

2.

ΤΟ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ KARL HAUSHOFER

Αναμφίβολα αυτός που δημιούργησε τον γεωπολιτικό σχεδιασμό και προσανατολισμό της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας (ανεξάρτητα του κατά πόσο αυτοί εφαρμόστηκαν στην πράξη) υπήρξε ο στρατηγός Karl Haushofer (1869-1946), εκ των εξεχόντων στελεχών του NSDAP και στενός συνεργάτης του Hitler. Οι γεωπολιτικές ιδέες του είναι που απορροφήθηκαν πλήρως από το υπόλοιπο εθνικοσοσιαλιστικό ιδεολογικό πλαίσιο, αποτελώντας την επίσημη θέση του κινήματος στον τομέα της γεωπολιτικής. Πάντως η εθνικοσοσιαλιστική γεωπολιτική της Γερμανίας έχει τις βαθύτερες της ρίζες στο έργο δύο επίσης κλασικών ερευνητών της γεωπολιτικής επιστήμης: τον Γερμανό γεωλόγο και ζωολόγο Friedrich Ratzel (1844-1904) και τον Σουηδό νομικό Rudolf Kjellen (1864-1922).

Οι ιδέες του Ratzel, που και σήμερα ακόμη θεωρούνται θεμελιώδους σημασίας για την γεωπολιτική, δημοσιεύθηκαν σε μια σειρά από εργασίες του, με χαρακτηριστικότερους τίτλους τους: «Πολιτική γεωγραφία», «Ανθρωπογεωγραφία», «Η ανθρω-

πόπτη ως ζωντανό φαινόμενο της γης» και «Γη και ζωή». Είναι κοινή η άποψη πως ο Ratzel είναι αυτός που δημιουργήσε την πολιτική γεωγραφία ως επιστημονικό αντικείμενο, θέτοντας έτσι και τις βάσεις της σύγχρονης γεωπολιτικής. Σε κάθε σοβαρή επιστημονική έρευνα λοιπόν ο Ratzel συναντάται ως ο πατέρας αυτού που γνωρίζουμε σήμερα ως σύγχρονη γεωπολιτική μεθοδολογία. Οι σκέψεις του συγκροτούν πλήρη γεωπολιτική ανάλυση του κόσμου και μας έχουν αφήσει το πρώτο συμπαγές γεωπολιτικό πρότυπο όλων των εποχών.

Κεντρικό σημείο της θεωρίας του Ratzel αποτελεί η αντίληψη του κράτους ως ζωντανού, «βιολογικού», οργανισμού. Αυτή η βασική ιδέα, η οποία είναι προφανώς αρκετά επηρεασμένη από το Λεβιάθαν του Hobbes, πέραν του ότι θέτει τα θεμέλια για την μετέπειτα θέση του εθνικοσοσιαλισμού πως ο άνθρωπος δεν είναι παρά μονάδα ενός ευρύτερου κι ανώτερου οργανισμού, έχει τον άμεσο γεωπολιτικό της αντίκτυπο: εφ' όσον το κράτος είναι βιολογικός οργανισμός χρειάζεται και τον δικό του «ζωτικό χώρο». Πού όμως θα τον βρει; Η απάντηση είναι πως το κάθε κράτος ανάλογα με την (πολιτική, οικονομική, στρατιωτική κλπ.) δύναμή του για να μπορέσει να «ζήσει» και να εξελιχθεί ως ζωντανή οντότητα ψάχνει τον «ζωτικό χώρο» του εκεί που βρίσκονται τα μικρότερα κράτη. Αυτό δεν μπορεί παρά να σημαίνει την ανάγκη το μεγάλο κράτος να θέσει υπό την προστασία του τα λιγότερο δυνατά, καθιστώντας τα προτεκτοράτα του ή ακόμη και να τα απορροφήσει, εντάσσοντας την επικράτειά τους στον δικό του κρατικό κορμό.

Ο Γερμανός επιστήμονας παραθέτει στο έργο του «Η ανθρωπότητα ως ζωντανό φαινόμενο της γης» επτά νόμους περί της «χωρικής ανάπτυξης» του κράτους, τους εξής:

«1. Ο χώρος του κράτους αναπτύσσεται παράλληλα με τον πολιτισμό του.

2. Η ανάπτυξη του κράτους προϋποθέτει την πρόοδο στις ιδέες και το εμπόριο, δηλ. υψηλή αποδοτικότητα σε όλες τις σφαίρες της κοινωνικής ζωής.

3. Η ανάπτυξη του κράτους γίνεται μέσω της απορρόφησης (ένταξης) των μικρών κρατών.

4. Τα σύνορα είναι το περιφερειακό όργανο του κράτους και ένδειξη της ανάπτυξης, της δύναμης ή της αδυναμίας και των αλλαγών στον οργανισμό του.

5. Το κράτος τείνει να θέσει στην κατοχή του τα πλέον πολύτιμα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος, όπως τις ακτές, τις πηγές των ποταμών και τις περιοχές που είναι πλούσιες σε αποθέματα.

6. Η ώθηση για εδαφική ανάπτυξη εισάγεται στα μικρά κράτη από έξω, από τους ανώτερους πολιτισμούς.

7. Η τάση για συρρίκνωση είναι τυπικό χαρακτηριστικό των κρατών που βρίσκονται σε μετάβαση και ολοένα και μεγαλώνει».

Ο Ratzel συμφωνεί με την αντίληψη άλλων κορυφαίων γεωπολιτικών αναλυτών, όπως π.χ. ο Βρετανός Halford Mackinder, πως ο πλανήτης πρέπει πρώτιστα να βλέπεται ως ένα Παγκόσμιο Νησί (Ξηρά) περικυκλωμένο από τον Παγκόσμιο Ωκεανό (Θάλασσα), που είναι μερικές φορές μεγαλύτερός του. Υπό αυτές τις συνθήκες η θάλασσα έχει φυσική «ανωτερότητα» σε σχέση με την ξηρά, συνεπώς οι ναυτικές δυνάμεις έχουν το γεωπολιτικό πλεονέκτημα επί των ηπειρωτικών. Παρ' όλα αυτά όμως ο Ratzel αναγνωρίζει ότι για μια ικανοποιητική γεωπολιτική κυριαρχία είναι αναγκαία και η χερσαία ισχύς. Και όχι μόνο αυτό: υφίσταται μια σειρά από ειδικούς λόγους, όπως για παράδειγμα οι κλιματικές συνθήκες (που ο ίδιος ξεχωρίζει σε τρεις κατηγορίες) που να μπορούν να επηρεάσουν αποφασιστικά στο αν ένα κράτος είναι πραγματική γεωπολιτική δύναμη.

Κατά τον Ratzel η λογική των γεγονότων και η εξέλιξη της ιστορίας οδηγούν μόνο σε μία φυσιολογική κατάληξη: στην άνοδο της Γερμανίας στην παγκόσμια ηγεμονία. Αυτή του η θέση στηρίχθηκε στην ανάλυση της κατάστασης των άλλων μεγάλων δυνάμεων της εποχής, όπου η αυτοκρατορία της Μεγάλης Βρετανίας ήταν καταδικασμένη σε αφανισμό εξαιτίας του ότι στερούνταν πλήρως χερσαίας ισχύος, ενώ οι ΗΠΑ και η Ρωσία θα αναπύσσονταν μεν σε «τοπικό επίπεδο», όμως σε περιορισμένο βαθμό, αφού η κατάληψη του «ζωτικού χώρου» τους δεν προϋπέθετε και την ύπαρξη ναυτικής ισχύος. Αντίθετα η ανάπτυξη της Γερμανίας περνούσε αναγκαστικά μέσα από τη δημιουργία ισχυρού ναυτικού, απ' τη στιγμή που έπρεπε να αποκτήσει απόλυτη κυριαρχία πάνω στην δική της θαλάσσια περιοχή. Σε συνδυασμό με το περίφημο «Drang nach Osten» («Εξόρμηση προς ανατολάς»), δηλ. τον έλεγχο της Ανατολικής Ευρώπης, η τάση της Γερμανίας για την μετατροπή της και σε ναυτική υπερδύναμη αποτελούσε εγγύηση για την επερχόμενη ηγεμονία της στον πλανήτη.

Ο άλλος μεγάλος πρόδρομος της εθνικοσοσιαλιστικής γεωπολιτικής είναι ο Σουηδός οπαδός του παγγερμανισμού Rudolf Kjellen. Η μεγάλη του προσφορά στην επιστημονική κοινότητα έγκειται στο ότι αυτός ήταν που εισήγαγε στο λεξιλόγιο της πολιτικής γεωγραφίας τη λέξη «γεωπολιτική», που λίγο αργότερα έμελλε να εξελιχθεί σε ξεχωριστό επιστημονικό κλάδο. Στο θεμελιώδες έργο του «Το κράτος ως ζωντανή φόρμα», πολύ χαρακτηριστικά αναφέρει: «Η γεωπολιτική είναι η διδασκαλία του κράτους ως γεωγραφικού οργανισμού ή φαινομένου στο χώρο, δηλ. του κράτους ως χώρα, έδαφος, περιοχή ή, το πλέον χαρακτηριστικό, ως βασίλειο. Η πολιτική επιστήμη έστρεψε την προσοχή της στην κρατική διαμόρφωση και συμβάλλει στην κατανόηση της ουσίας του κράτους, ενώ η πολιτική γεωγραφία μελετά τη γη

ως αιώνια κατοικία της ανθρωπότητας σε σχέση με τις υπόλοιπες ιδιότητες της γης».

Η γεωπολιτική σκέψη του Ratzel επηρέασε τα μέγιστα στον τελικό σχηματισμό της θεωρίας του Kjellen, κάτι που φαίνεται πολύ καθαρά στον χαρακτηρισμό του κράτους ως ζωντανού οργανισμού που ασφαλώς έχει τη δυνατότητα με τον χρόνο να εξελίσσεται. Ο Kjellen πιστεύει πως ο κρατικός οργανισμός βρίσκεται σε διαρκή αγώνα για ζωή και χώρο και πως μόνο αυτοί που μπορούν και προσαρμόζουν περιφέρειες θα καταφέρουν να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν. Εφ' όσον το έδαφος εκλαμβάνεται ως θεμελιακός παράγοντας για την κρατική διακυβέρνηση, το να συνειδητοποιηθεί ο ρόλος του είναι τελικά ζωτικής σημασίας για τα ίδια τα πραγματικά συμφέροντα του κράτους. Είναι λοιπόν και για τον Kjellen βιολογικός ο χαρακτήρας του κράτους, κάτι που, εκτός από τον Hobbes, παραπέμπει και σε άμεση δαρβινική επιρροή, που τον καιρό εκείνο δέσποζε ως προπάθεια ερμηνείας της φύσης του κόσμου και του ανθρώπου.

Να σημειωθεί ότι ο Kjellen ορίζει πέντε εν δυνάμει μορφές που μπορεί και λαμβάνει το κράτος και οι οποίες συγκροτούν αντίστοιχους επιστημονικούς τομείς, τις εξής: 1. γεωγραφικός οργανισμός ή χωρικό φαινόμενο (αντικείμενο της γεωπολιτικής), 2. μάζα ανθρώπων ως εθνικός οργανισμός (αντικείμενο της εθνοπολιτικής), 3. οικονομικός οργανισμός (αντικείμενο της οικονομικής πολιτικής), 4. κοινωνία ανθρώπων (αντικείμενο της κοινωνικής πολιτικής) και 5. οργανισμός δικαίου, που αφορά τη λειτουργία των θεσμών της εξουσίας (αντικείμενο της κρατοπολιτικής).

Ο Kjellen υπερβαίνει τις θέσεις του Ratzel, θεωρώντας το κράτος και το γνήσιο έδαφος όχι ως κάτι το ξεχωριστό, αλλά ως μία ολότητα. Πρόκειται για σημαντικό σημείο της όλης θεωρίας του, που παραπέμπει στην πίστη για ταύτιση των υψηλών αξιών της φυ-

λής, μέσα πάντοτε από τον δεσμό του αίματος, όπως ορίστηκαν από τους θεωρητικούς του εθνικοσοσιαλισμού. Έτσι τα πάντα, κράτος, έδαφος, φυλή, είναι όχι απλά άμεσα συνδεδεμένα μεταξύ τους, αλλά αποτελούν την μία και αυτή μεταφυσική ενότητα.

Άλλη μία βασική θέση του Kjellen είναι η ιδέα του περί της αυτάρκειας, που συμπυκνώνεται στην λεγόμενη «ισορροπία των άκρων». Σύμφωνα μ' αυτήν ένα κράτος πρέπει οπωσδήποτε να έχει παραγωγή που να μην είναι ούτε εντελώς αγροτική ούτε εντελώς βιομηχανική, αλλά να προσπαθεί να διατηρεί τόσο παραγωγική ισορροπία όση είναι αναγκαία ούτως ώστε να αποτελέει ανεξάρτητη και ισχυρή δύναμη στο πεδίο των διεθνών σχέσεων. Όταν αντίθετα το κράτος βρίσκεται στα «άκρα», έχοντας μονομερή παραγωγή, τότε είναι υποχρεωμένο να βρίσκεται σε κατάσταση διαρκούς ειρήνης με τους γείτονές του. Στην περίπτωση αυτή δεν μπορεί να ασκήσει πολιτική εδαφικής επέκτασης, αφού η ουσιαστική εξάρτησή του σε δεδομένο παραγωγικό τομέα το εξαναγκάζει σε στάση συνεχούς αναδίπλωσης...

Άκρως ενδιαφέρουσα είναι η ιδέα του Kjellen για τον διαχωρισμό των εθνών σε «παλιά» και «νέα». Κατά τον Kjellen «παλιά» έθνη είναι οι Γάλλοι και οι Άγγλοι, ενώ «νέα» οι Ρώσοι και οι Γερμανοί. Κατ' αυτόν οι Γερμανοί ως «νέο» έθνος όφειλαν να καταλάβουν εδαφικά τον χώρο της Κεντρικής Ευρώπης, έτσι ώστε να φτιάξουν ηπειρωτικό κράτος πλανητικού επιπέδου, που να περιορίσει την επιρροή των «παλιών» εθνών και να μπορεί να συναγωνιστεί επί ίσοις όροις με τις εκτεταμένες γεωπολιτικές δομές της Ρωσίας, των ΗΠΑ και της Αγγλίας των αποικιών. Γι' αυτόν το λόγο οι λαοί της Κεντρικής Ευρώπης πρέπει να ενωθούν υπό έναν δυνατό κοινό φορέα, του οποίου ο άξονας να είναι η Γερμανία. Αυτός ο κοινός γεωπολιτικός χώρος θα έχει ως υπέρτατη αποστολή την προάσπιση των συμφερόντων ολόκληρης της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Πάνω λοιπόν στο πλούσιο υλικό των δύο προκατόχων του, Ratzel και Kjellen, στηριζόμενος ο Karl Haushofer έχτισε το δικό του θεωρητικό οικοδόμημα, που μέχρι και σήμερα είναι φημισμένο για το ότι έγινε η επίσημη γεωπολιτική αντίληψη του γερμανικού εθνικοσοσιαλισμού.

Πέραν αυτού η χαουσχοφερική γεωπολιτική απέκτησε αμέσως την αναγνώριση πως αποτελεί ένα από τα πλέον θεμελιώδη γεωπολιτικά συστήματα όλων των εποχών, που συνεχώς ερμηνεύεται με νέους τρόπους υπό το φως των εκάστοτε νέων εξελίξεων και που παραμένει βασικό εργαλείο μεθοδολογίας στην χάραξη σύγχρονων γεωπολιτικών και γεωστρατηγικών προτύπων. Μπορούμε συνεπώς χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία να δούμε στις γεωπολιτικές ιδέες του Γερμανού στρατηγού μία αντανάκλαση του μέλλοντος, αφού οι εν λόγω απόψεις επί της πλανητικής πολιτικής κατάστασης σαφώς ξεπερνούν τα στενά όρια της εποχής του και αφορούν μετά βεβαιότητας και τις ιδιόμορφες συνθήκες που διαμορφώθηκαν στα τέλη του 20ού αιώνα με την εμφάνιση μιας νέας μεγάλης πρόκλησης για τον άνθρωπο, της παγκοσμιοποίησης.

Δεν είναι λίγοι αυτοί που, συγκρίνοντας την γεωπολιτική του Haushofer με μια άλλη γεωπολιτική αντίληψη που επεκτείνεται βαθειά στο μέλλον, αυτή του Halford Mackinder, πιστεύουν πως βρισκόμαστε μπροστά σε ένα κλασικό και μοναδικό δίπολο: ενώ οι ιδέες του Haushofer πρεσβεύουν την ηπειρωτική (ευρασιατική) θεώρηση των πραγμάτων, αυτές του Mackinder αντίθετα είναι η θέση της θαλασσοκρατίας, δηλ. του ατλαντισμού. Στο σημείο αυτό είναι ξεκάθαρη μια απεικόνιση της αιώνιας γεωπολιτικής σύγκρουσης για την κυριαρχία πάνω στον πλανήτη μεταξύ των δύο βασικών και αντιφατικών στοιχείων της γεωπολιτικής επιστήμης (θάλασσα εναντίον ξηράς), όπου οι ιδέες του Γερμανού (συνεπώς εκπροσώπου του ηπειρωτικού πνεύματος)

Haushofer έρχονται σε αντίθεση με αυτές του Βρεττανού και υπερμάχου του ατλαντισμού Mackinder.

Ο Haushofer είναι άμεσα επηρεασμένος από την γερμανική ήττα στον 1ο παγκόσμιο πόλεμο, όπως άλλωστε και όλοι σχεδόν οι συμπατριώτες του πολιτικοί ερευνητές. Η πικρή αυτή εμπειρία οδηγεί τις σκέψεις του στην προσπάθεια διαμόρφωσης μίας νέας γεωστρατηγικής θεωρίας, η οποία να είναι επαρκής για την αντιμετώπιση της τότε αγγλοσαξωνικής τάσης για εξάπλωση, δημιουργώντας έτσι μία Γερμανία ικανή να συμμετέχει στο παιχνίδι ανταγωνισμού για την παγκόσμια ηγεμονία. Πέραν αυτού η γεωπολιτική επέκταση των νικητών του πολέμου αποτελούσε άμεση απειλή για τα πλανητικά συμφέροντα του γερμανικού έθνους και υπονόμηση των έως τότε επιτυχιών του στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής. Όπως λοιπόν και ο Hitler, κατά τον ίδιο τρόπο και ο Haushofer ένοιωθε μέσα του την έντονη ανάγκη ανατροπής αυτής της τόσο αρνητικής κατάστασης και ουσιαστικής αποκατάστασης της Γερμανίας ως υπερδύναμης. Όλο του το έργο ξεκινά απ' αυτό ακριβώς το θέλητρο.

Για τον Haushofer η γεωπολιτική ήταν πάνω και πέρα απ' όλα ο μοναδικός και τελικός σκοπός της ζωής του, όπως εξ' άλλου κι ο ίδιος επανειλημμένως είχε τονίσει. Η τόσο βαθειά αυτή πεποίθησή του είχε τις αιτίες της στη μελέτη των έργων των Ratzel και Kjellen, που τόσο πολύ τον είχαν επηρεάσει. Ειδικά η θεώρηση του κράτους ως μιας μορφής ζωής άφησε ανεξίτηλα τα ίχνη της στο συλλογισμό του, κάτι που διαφαίνεται κι απ' την ανάγνωση του έργου του. Ήταν ο πρώτος λοιπόν που ανήγαγε την γεωπολιτική σε εντελώς ανεξάρτητη επιστήμη, με τους δικούς της ξεχωριστούς τομείς, δημιουργώντας μάλιστα και το περίφημο «Ινστιτούτο Γεωπολιτικής», το οποίο στις μέρες του κατόρθωσε να αποκτήσει παγκόσμια φήμη και εγκυρότητα. Η αφιέρωση της ζωής και του έργου του στη γεωπολιτική επιστήμη είχε για τον

Haushofer διπλό σκοπό: την προώθηση της γεωπολιτικής στην σφαίρα των ανώτερων επιστημών και την υλοποίηση της μετατροπής της Γερμανίας σε κύριο ιστό της Ευρώπης και παγκόσμια υπερδύναμη.

Παρ' όλο τον εθνικισμό του όμως ο Haushofer προσπαθεί να δείχνει πάνω απ' όλα ρεαλιστής και γνώστης των πραγματικοτήτων και των συσχετισμών των ημερών του. Βλέποντας πως ένας υπερβολικός ενθουσιασμός του γερμανικού λαού θα είχε την περίοδο εκείνη (λίγα μόλις χρόνια μετά την πολεμική ήττα) πιθανώς καταστροφικά αποτελέσματα, ο χαρακτήρας της γεωπολιτικής αντίληψης του NSDAP προωθεί την ιδέα δημιουργίας «μεγάλων ηπειρωτικών χώρων», οι οποίοι να σχηματιστούν από έθνη μεταξύ τους αλληλέγγυα. Πάντως η δυναμική των εξελίξεων υπήρξε τέτοια που δεν επέτρεψε την περαιτέρω καλλιέργεια αυτής της άποψης, αναγκάζοντας την γερμανική εξωτερική πολιτική να λάβει θέσεις διαμετρικά αντίθετες.

Η θεώρηση του Haushofer για τη δημιουργία των περιφημων «παν-περιοχών» έχει τις βάσεις της στην πεποίθησή του πως ουσιαστικό αντικείμενο της γεωπολιτικής είναι ο χώρος, όπως όμως αυτός συμπίπτει με το κράτος και εξυπηρετεί τις υποθέσεις του. Οι «παν-περιοχές» λοιπόν δεν είναι παρά διεύρυνση της πρωταρχικής έννοιας του κράτους, αφού αυτές περιλαμβάνουν ιδιαίτερες γεωγραφικές μάζες, οι οποίες από οικονομικής άποψης είναι αυτοτελείς. Εννοείται βέβαια πως στην κάθε μία απ' αυτές κυριαρχεί κι από ένα έθνος, που είναι πιο δυνατό από τα άλλα σε επίπεδα όπως π.χ. η οικονομία ή ο πολιτισμός. Σύμφωνα με τη λογική αυτή ο Haushofer διανέμει τον κόσμο σε τέσσερις ξεχωριστές «παν-περιοχές»: την Παναμερική (Βόρεια και Νότια Αμερική), την Πανευραφρική (Δυτική, Νοτιοανατολική και Βόρεια Ευρώπη, Νοτιοδυτική Ασία και Αφρική), την Πανρωσία (Ανατολική Ευρώπη, Δυτική και Κεντρική Σιβηρία, Ιράν και Ινδία)

και την Ανατολικοασιατική σφαίρα της ευημερίας (Άπω Ανατολή με την Ανατολική Σιβηρία, Αυστραλία και Ωκεανία).

Πρόκειται όντως περί άκρως ενδιαφέρουσας θέσης, αφού συν τοις άλλοις ο Haushofer προβαίνει σ' αυτήν τη διανομή, λαμβάνοντας ως οπτική του γωνία όχι την οριζόντια πάνω στην υδρόγειο σφαίρα προβολή (που είναι χαρακτηριστική για τα γεωπολιτικά πρότυπα των εκπροσώπων του ατλαντισμού), αλλά την κάθετη. Ο Haushofer λοιπόν βλέπει τον κόσμο υπό τελείως διαφορετική όψη από ότι π.χ. ο κλασικότερος θεωρητικός της γεωπολιτικής του Ωκεανού Mackinder, γεγονός που φανερώνει τις βαθιές διαφορές αντιλήψεων ανάμεσα στα δύο κυρίαρχα παγκόσμια γεωπολιτικά πρότυπα. Παρ' όλα αυτά η ιδέα του Haushofer περί των «παν-περιοχών» έχει άμεση σχέση και με τη γενικότερη αντίληψη για τον ζωτικό χώρο που πρέπει να ελέγχει ένα κράτος, αν όντως θέλει να είναι υπερδύναμη. Υπό αυτές τις συνθήκες οι τέσσερις αυτές «παν-περιοχές» δεν οριοθετούν παρά την ουσιαστική επικράτεια της ηγεμονίας ισάριθμων κρατών, τα οποία είναι τα εξής: στην Παναμερική οι ΗΠΑ, στην Πανευραφρική η Γερμανία, στην Πανρωσία η Ρωσία και στην Ανατολικοασιατική σφαίρα της ευημερίας η Ιαπωνία.

Συγκρίνοντας την θέση αυτή του Haushofer για τη μορφή του κόσμου με την αντίστοιχη εικόνα του πλανήτη του γεωπολιτικού συστήματος του Mackinder, προβαίνουμε σε ορισμένες παρατηρήσεις. Βασική διαφορά ασφαλώς είναι αυτό που και πιο πριν ανεφέρθη, το παράδοξο δηλ. της θεώρησης του πλανήτη από τον Haushofer καθέτως και όχι οριζοντίως. Αυτό το στοιχείο αποτελεί κρίσιμη διαπίστωση, λόγω του ότι εξ' αρχής αντιστρέφει τα σημεία αναφοράς του Haushofer σε σχέση μ' εκείνα του Mackinder και φυσικά η όλη «θέαση» του πλανήτη δεν μπορεί παρά να είναι στα περισσότερα χαρακτηριστικά της εντελώς διαφορετική. Έτσι ο Haushofer είναι απόλυτος σ' ότι αφορά την αυ-

στηρή επισήμανση των «παν-περιοχών» στον στενό γεωγραφικό τους ορίζοντα, την ώρα που ο Mackinder δεν διστάζει καθόλου να βγαίνει έξω από τα στεγανά του φυσικού καθορισμού των διαφόρων ηπείρων και να εξετάζει πραγματικά τον κόσμο σαν ένα σύνολο από νησιά. Εδώ είναι εμφανείς δύο διαφορές αντιλήψεων μεταξύ των δύο ερευνητών, μία γεωγραφική και μία πολιτική. Η πρώτη ξεκινά ακριβώς από το πώς ο κάθε ένας από τους δύο γεωπολιτικούς ορά τον πλανήτη (ο Mackinder έχοντας ως επίκεντρό του τη θάλασσα, ενώ ο Haushofer την ξηρά), η δε δεύτερη οφείλεται στα εσώτερα ιδεολογικά πιστεύω του καθενός: ο δημοκράτης Mackinder, έχοντας μια πιο «άναρχη» σκέψη, ανοίγεται προς πιο τολμηρές υποθέσεις, σε αντίθεση με τον Haushofer, ο οποίος προτιμά να χτίσει τη θεωρία του πάνω σε μια καταρχάς συγκροτημένη λογική.

Ουσιαστικά και οι δύο αποδέχονται τον κεντρικό ρόλο της ευρασιατικής ενδοχώρας στις παγκόσμιες ιστορικές εξελίξεις, με τη διαφορά πως ο μεν Haushofer το αφήνει να εννοηθεί από την ανάλυση του συνολικού του έργου, ενώ ο Mackinder το θέτει ως κεντρικό σημείο της δικής του γεωπολιτικής απεικόνισης στον χάρτη, ονομάζοντας την Ευρασία «Heartland», «Καρδιακή χώρα», που είναι το κέντρο της Γης. Με την άποψη του Mackinder πως η παγκόσμια ηγεμονία κρίνεται ανέκαθεν στον ευρασιατικό χώρο συμφωνεί έμμεσα και ο Haushofer, αφού στην περιοχική αυτή τοποθετεί το σημαντικότερο σημείο του πλανήτη, ελπίζοντας σε μια μελλοντική γερμανική κυριαρχία μέσα σ' αυτά τα όρια. Σε ένα άρθρο του ο Haushofer κάνει απολύτως σαφές ποιό θεωρεί το κέντρο του πλανήτη, αναφέροντας πως αυτό δεν είναι παρά η Μογγολία! Απ' την άλλη ανέκαθεν εισηγούνταν τον σχηματισμό στρατιωτικού άξονα Γερμανίας-Ιαπωνίας ως εγγύηση για τον έλεγχο της Ευρασίας, μια ιδέα που πραγματοποιήθηκε κατά τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο.

Η διαφορετική οπτική γωνία παρατήρησης της υδρογείου οδηγεί και σε άλλες σημαντικές διαφορές ανάμεσα στους δύο γεωπολιτικούς. Στην σχετικά ισορροπημένη διανομή του πλανήτη που πραγματοποιεί ο Haushofer, αντιπύθεται η αντίληψη του Mackinder περί των δύο «ημισελήνων», εσωτερικής και εξωτερικής, που περιβάλλουν την «Καρδιακή χώρα». Οι δύο αυτοί γεωγραφικοί δακτύλιοι είναι ως έκταση και ως περίμετρος εντελώς ανισομερείς και πάντως αμφοτέρωι έχουν πολύ μεγαλύτερη διάμετρο από το ευρασιατικό κέντρο, που θαρρείς και το «πιέζουν». Βέβαια η εξωτερική «ημισέληνος» εμφανίζεται με ανάλογο πλεονέκτημα και ως προς την εσωτερική. Αυτή η ανομοιογένεια αντικατοπτρίζεται και στη σύσταση των περιοχών αυτών: στην εξωτερική «ημισέληνο» ανήκουν, εκτός από την Παναμερική του χαουσφερικού μοντέλου, και ολόκληρη η Ωκεανία με την Αυστραλία, καθώς και η Αφρική, παρ' όλο που το βόρειο μέρος της λαμβάνει τον ιδιόρρυθμο χαρακτηρισμό της ερήμου.

Τόσο στον Haushofer όσο και στον Mackinder ο ρωσικός γεωπολιτικός χώρος είναι κεντρικής σημασίας, αφού (όπως ήδη έχουμε δει) ο μιν Mackinder τον αντιλαμβάνεται ως τον γεωπολιτικό πυρήνα του κόσμου, ο δε Haushofer τον θέτει ως ξεχωριστή γεωπολιτική οντότητα στο μέσο ακριβώς του λεγόμενου Παλαιού Κόσμου. Η διαφορά βέβαια ανάμεσα στις δύο φαινομενικά κοινές θέσεις έγκειται στο ότι στην σκέψη του Mackinder η δόμηση του συστήματός του ξεκινά και εξαπλώνεται με επίκεντρο αποκλειστικά την «Heartland», ενώ από την άλλη το χαουσφερικό πρότυπο ακριβώς εξαιτίας του πρωταρχικού του σχεδίου περί της απόλυτης κατανομής του πλανήτη σε τέσσερις κυρίαρχες επικράτειες, αδυνατεί να χτίσει μια εικόνα του κόσμου γύρω από μια και μόνο κεντρική περιοχή. Στην ουσία ο Haushofer προσδίδει σε όλες τις ηπείρους μια επιπρόσθετη γεωπολιτική αξία, σε πλήρη αντίθεση με την μακιντερική λογική που θέλει ο

απόλυτος έλεγχος του πλανήτη να εξαρτάται από την επικράτηση σε μια και μόνο γεωγραφική περιοχή. Φυσικά στο σημείο αυτό είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστεί ποιός από τους δύο αποδίδει μια πιο ρεαλιστική απεικόνιση των πραγμάτων.

Ειδικότερα για την ευρασιατική ιδέα ο Haushofer πιστεύει πως, ως γεωπολιτικό και ευρύτερα πολιτισμικό φαινόμενο, αυτή χωρίζεται σε δύο κύρια ρεύματα. Το πρώτο απ' αυτά είναι υπέρ μιας μεγάλης Ευρασίας με τάσεις σχηματισμού αυτοκρατορίας, πρεσβεύοντας την υπόθεση πως η Ευρασία αποτελεί τεράστια χερσόνησο με εκπληκτικά μεγάλη έκταση. Απ' την άλλη το δεύτερο ρεύμα θεωρεί ότι τόσο η Ευρασία ως γεωγραφική-ιστορική περιοχή του πλανήτη όσο και γενικά η ευρασιατική ιδέα είναι πάνω απ' όλα ρωσική υπόθεση. Αυτή ακριβώς η δεύτερη τάση οδηγεί τη Ρωσία να στρέφει το βλέμμα της προς τη Δύση, την ίδια ώρα που κατευθύνει την τεράστιά της ενέργεια προς ανατολάς. Σε τελική ανάλυση είναι αδύνατο να συγκεκριμενοποιηθεί το ακριβές εδαφικό όριο ανάμεσα στη Ρωσία και την Ευρώπη.

Υπό αυτές τις συνθήκες ο Haushofer συνδέει τους Ρώσους Ευρασιανούς με την ιδέα της «μετάβασης» προς τη Δύση και την φυσική αντίθεση μεταξύ της Ρωσίας και του αποκαλούμενου απ' τους Ευρασιανούς στοχαστές «γερμανορωμαϊκού» πολιτισμού, που ως έννοια περικλείει την Δυτική Ευρώπη. Ο Γερμανός στρατηγός πιστεύει ότι οι Ρώσοι Ευρασιανοί μάλλον ακολουθούν την παλιά σκυθική τακτική, η οποία πρεσβεύει την σύγκρουση μέσω ξαφνικών επιθέσεων, που να μπορούν να αποφέρουν ικανοποιητικά αποτελέσματα για τα ρωσικά (σλαβικά) συμφέροντα. Αφού οι Ευρασιανοί γεωπολιτικοί θεωρούν πως ο χώρος καθορίζεται ως ο κεντρικός άξονας της ιστορίας, ο Haushofer είναι πεπεισμένος πως η Ρωσία δημιουργεί γεωπολιτικό σχεδιασμό που είναι εκ φύσεως εχθρικός απέναντι στους πολιτισμούς της Ευρώπης και της Ασίας, τους οποίους οι Ευρασιανοί θεωρούν πα-

ρακμιακούς. Ο Haushofer είναι σαφής πως το ρωσικό κίνημα του ευρασιανισμού (που στην εποχή του είχε μεγάλο απόηχο ως γεωπολιτικό και πολιτισμικό) όχι μόνο δεν αποζητά την ενότητα του Παλαιού Κόσμου, αλλά συνειδητά ωθεί τα πράγματα προς τη σύγκρουση, απορρίπτοντας την σύνθεση και επιλέγοντας την αντίθεση.

Άλλη μια σημαντική διαφοροποίηση της γεωπολιτικής αντίληψης του Haushofer από την αντίστοιχη του Mackinder είναι εμφανής στην θέση του πρώτου περί κυριαρχίας τεσσάρων κρατών σε κάθε μία από τις ισάριθμες «παν-περιοχές», κάτι που διαφέρει ριζικά από το υπονοούμενο που αφήνει ο παγκόσμιος γεωπολιτικός χάρτης του Mackinder για τη δυνατότητα αυτόματης πλανητικής κυριαρχίας μιας μόνο υπερδύναμης (και μάλιστα ατλαντικής), με την προϋπόθεση βέβαια να καταφέρει να αποκτήσει τον απόλυτο έλεγχο της ευρασιατικής ενδοχώρας. Ενώ λοιπόν ο χαουσχοφερικός συλλογισμός προβάλλει μια σύγκρουση σε παγκόσμιο επίπεδο με τη σύναψη συνασπισμών κάποιων «παν-περιοχών» εναντίον κάποιων άλλων (ή ακόμη και αποκλειστικά εναντίον κάποιας άλλης), ο Mackinder φαίνεται να δίνει το προβάδισμα στις δυνάμεις του ατλαντισμού, που λόγω της θέσης τους μπορούν και κινούνται πιο ελεύθερα και περικυκλώνοντας την ξηρά προσπαθούν να πνίξουν γεωπολιτικά τις ηπειρωτικές δυνάμεις. Και πάλι εδώ είναι ηλίου φαινότερο το πόσο η θεώρηση του κόσμου από διαφορετική οπτική γωνία ασκεί βαθύτατη επίδραση στην χάραξη γεωστρατηγικών σχεδιασμών για την ηγεμονία πάνω στον πλανήτη.

Κορυφαίο σημείο του γεωπολιτικού συστήματος του Karl Haushofer, που συνδέεται άμεσα με την θέση του περί των «παν-περιοχών», αποτελεί ο αναμφιβόλος κατ' αυτόν συσχετισμός της γεωπολιτικής μ' αυτό που ονομάζεται «παν-ιδέα». Η «παν-ιδέα» δεν είναι παρά έκφραση της ένωσης και ταύτισης του κράτους,

του έθνους και του χώρου, έτσι ώστε να διαμορφώνεται ένα απολύτως καινούριο μέγεθος, το οποίο αποτελεί την ουσία της γεωπολιτικής αντίληψης των πραγμάτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο η γεωπολιτική δεν μπορεί να αποδέχεται ως ξεχωριστή οντότητα π.χ. ένα κράτος, το οποίο να μην αποτελεί ένα πλήρες σύνολο των παραπάνω χαρακτηριστικών. Ακόμη και οι «παν-περιοχές» που περιγράψαμε μερικές παραγράφους προηγουμένως, εντάσσονται κι αυτές μέσα στο πνεύμα αυτής της λογικής, αφού στην ουσία δεν αποτελούν παρά τον «ζωτικό χώρο» του κυρίαρχου κράτους της κάθε μίας απ' τις εν λόγω περιοχές. Η «παν-ιδέα» του Haushofer δεν είναι φυσικά κάτι το καινούριο, αφού είναι η ουσιαστική μετεξέλιξη των παρόμοιων ιδεών των Ratzel και Kjellen, οι οποίοι κι αυτοί δε νοούσαν κρατικό σχηματισμό, χωρίς αυτός να στηρίζεται πάνω στα βάθρα του ενός έθνους και του ενός εδάφους.

Η γεωπολιτική θεωρία του Haushofer προβάλλει επίσης την κεντρική ιδέα ότι τα χαρακτηριστικά της φυλής τελικά διαμορφώνονται σε εξάρτηση από τον γεωγραφικό τόπο όπου αυτή ζει. Έτσι υφίσταται απευθείας φυσικός δεσμός ανάμεσα στο έθνος και το οικείο του περιβάλλον, το περίφημο «*landschaft*» (κυριολεκτικά «τοπίο»), αν χρησιμοποιήσουμε καθαρούς γεωπολιτικούς όρους. Το «*landschaft*» έχει την πλέον αποφασιστική σημασία όσον αφορά τον καθορισμό των όποιων διαφορών υφίστανται μεταξύ των λαών και της συμβολής αυτών στον πανανθρώπινο πολιτισμό. Στοιχεία όπως η εργατικότητα τους, η γενική συμπεριφορά τους ή η ικανότητά τους να δημιουργούν υψηλό πολιτισμό είναι απορροές αυτού ακριβώς του χαρακτηριστικού.

Ίσως το σημείο εκείνο από την χαουσοφερική θεωρία που επηρέασε τα μέγιστα την πορεία του σύγχρονου κόσμου, αποτελεί η ιδέα του Μεγάλου Χώρου. Ο Haushofer έφτασε σ' αυτήν ακολουθώντας τον κάτωθι συλλογισμό: τα ναυτικά κράτη τείνουν

να πνίξουν γεωπολιτικά τις ηπειρωτικές χώρες, κατά τον ίδιο τρόπο που ο βόας πνίγει το θύμα του. Μ' αυτήν την εικόνα στο μυαλό του ο Haushofer έφτασε στο να διαμορφώσει την αντίληψη για έναν Μεγάλο Χώρο, που βρίσκεται ακριβώς στα θεμέλια της θεωρίας του για τις «παν-περιοχές». Ο στρατηγός πίστευε πως η διαμόρφωση κατά την εποχή εκείνη δύο μεγάλων γεωπολιτικών σχηματισμών, όπως ήταν το παναμερικανικό και το ανατολικο-ασιατικό μπλοκ, ήταν σε θέση να αλλάξει κυριολεκτικά την εικόνα της επιφάνειας του πλανήτη. Έτσι μπορούν να εξηγηθούν και οι προσπάθειες της Σοβιετικής Ένωσης το ίδιο χρονικό διάστημα να περάσει από την «στρατηγική της παραλλήλου» στην στρατηγική των «θερμών θαλασσών», δηλ. κάθετα στον χάρτη. Πέραν αυτού ο Haushofer προέβλεψε εκπληκτικά και τον γεωπολιτικό προσανατολισμό των ΗΠΑ να τείνουν προς τη γραμμή «δύση-ανατολή», πιστεύοντας πως αυτός ο αμερικανικός επεκτατισμός όταν ολοκληρωθεί «θέτει τα θεμέλια του μεγαλύτερου κινδύνου για τον κόσμο, διότι φέρει μαζί του τη δυνατότητα ελέγχου ολόκληρου του πλανήτη από τις ΗΠΑ».

Όσον αφορά τον γερμανικό Μεγάλο Χώρο, αυτός περιλαμβάνει τα εδάφη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Αν και δεν είναι αυστηρά καθορισμένα τα ακριβή γεωγραφικά όρια και οι κλίμακες, παρατηρείται πως αυτά αφορούν τα ήδη γνωστά σύνορα, όπως αυτά προέκυψαν απ' τις ιστορικές εξελίξεις. Η αναγκαιότητα ένα δυνατό και ομογενές γερμανικό κράτος να αποκτήσει τον δικό του Μεγάλο Χώρο υπαγορεύονταν κι απ' την διαπίστωση πως οι ΗΠΑ έχουν αποδεχτεί την ιδέα ότι τους ανήκει το ηγεμονικό δικαίωμα να εξαιρούν από το δυτικό ημισφαίριο κάθε άλλο κράτος ή ξένη «χωρική» επίδραση. Είναι συνεπώς επιβεβλημένο ο νέος γερμανικός Μεγάλος Χώρος, όπως ακριβώς πρεσβεύει και το αμερικανικό «Δόγμα Μονρόε», να εξαιρέσει κάθε ξένη επιρροή και πάνω απ' όλα την αμερικανική.

Πάνω στη ρεαλιστική αντίληψη του Μεγάλου Χώρου τέθηκε ολόκληρη η δόμηση των «παν-περιοχών», που δεν είναι παρά Μεγάλοι Χώροι, όπου κυριαρχεί η αρχή της μη ανάμειξης του ενός στις εσωτερικές υποθέσεις των άλλων. Η ιδέα του Μεγάλου Χώρου πολύ γρήγορα έγινε αποδεκτή από τη γενική θεώρηση του εθνικοσοσιαλισμού και μεταβλήθηκε σε εργαλείο για την επίτευξη της γερμανικής ηγεμονίας αρχικά στην Ευρώπη και αργότερα και στην υφήλιο. Από εδώ προέρχονται δύο πολύ βασικές θέσεις του εθνικοσοσιαλισμού: αυτή περί του «ζωτικού χώρου» («Lebensraum») και εκείνη για την «Εξόρμηση προς ανατολές» («Drang nach Osten»). Ακριβώς αυτές οι δύο θέσεις υπήρξαν τα σημαντικότερα θεωρητικά όπλα του εθνικοσοσιαλισμού και κατά πολλούς και η αφορμή για το ξέσπασμα του 2ου παγκοσμίου πολέμου.

Η ουσία του γερμανικού «ζωτικού χώρου», όπως αυτή προβλήθηκε απ' τον ίδιο τον Hitler και τους άλλους κορυφαίους παράγοντες και τα μέσα διαφώτισης του NSDAP, επικεντρώθηκε στο εξής: μέσα στα πλαίσια του «ζωτικού χώρου» του γερμανικού έθνους δεν υπάρχει θέση για εθνότητες που δεν περικλείονται στα ανθρωπολογικά όρια των λευκών Αρείων. Το ζητούμενο ήταν η κάθαρση κάθε ξενικού και αλλόφυλου στοιχείου, που με την παρουσία και τη δράση του δηλητηρίαζε και υπονόμει την πορεία του έθνους. Ο «ζωτικός χώρος» της Γερμανίας προορίζονταν μόνο για τον λαό της και τα συγγενή μ' αυτόν φύλα.

Απ' την άλλη η ουσία του συνθήματος «Εξόρμηση προς ανατολές» είχε διπλή έννοια. Η πρώτη αφορούσε την επιφανειακή βούληση εκδίωξης στα βάθη της Ασίας, δηλ. στον τόπο καταγωγής τους, των σλαβικών, τουρανικών, μογγολικών και εβραϊκών φύλων, δημιουργώντας μια καθαρή Ευρώπη των Αρείων. Η άλλη σημασία της «Εξόρμησης προς ανατολές» υπήρξε η βαθύτε-

ρη πεποίθηση κατάκτησης της «Καρδιακής χώρας», της Ευρασίας. Η πίστη πως εκεί βρίσκεται το κέντρο της Γης υπήρχε μέσα στον συλλογισμό του Haushofer, όπως εξάλλου θα ταίριαζε σε κάθε σοβαρό γεωπολιτικό σύστημα της εποχής του, αλλά και (κυρίως) της εποχής του 21ου αιώνα.

Ο στρατηγός Karl Haushofer δεν υπήρξε απλά ο αρχιτέκτονας της γεωπολιτικής της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας, αλλά και ο σημαντικότερος εκπρόσωπος του ηπειρωτικού γεωπολιτικού πνεύματος και κυριότερος αντίπαλος του θεωρητικού του Ωκεανού Halfond Mackinder. Το όραμά του για μια δυνατή και ενωμένη πολιτικά Ευρώπη τελικά πραγματοποιήθηκε μερικά χρόνια μετά τον θάνατό του και το τέλος του 2ου παγκοσμίου πολέμου. Ο καταμερισμός του κόσμου σε ευρείς γεωπολιτικές ζώνες είναι εν όψει και επί τούτου υφίστανται πολλές, νέες και παλαιότερες, θεωρήσεις. Μια πολύ ενδιαφέρουσα και όχι ουτοπική με τα δεδομένα πλέον του 21ου αιώνα, είναι κι αυτή περί των «πανπεριοχών» και του Μεγάλου Χώρου του Haushofer, του ανθρώπου για τον οποίο η γεωπολιτική ήταν το γεωγραφικό μυαλό του κράτους, αλλά ταυτίζονταν επίσης και με την ίδια τη ζωή: βλέποντας την αποτυχία των γεωπολιτικών του πόθων αυτοκτόνησε, λέγοντας αινιγματικά πως η αποστολή του απέτυχε...

3.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 2ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Η στρατηγική σκέψη του Adolf Hitler, πάνω στην οποία στηρίχθηκε κατά συντριπτικά μεγάλο μέρος η πολεμική τακτική της Γερμανίας κατά τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο, αναλύεται σαφέστατα στο βασικό του έργο «Ο Αγών μου». Συγκεκριμένα στα κεφάλαια 13 και 14 του δευτέρου τόμου του προαναφερθέντος βιβλίου με τους χαρακτηριστικότετους τίτλους «Η γερμανική συμμαχική πολιτική μετά τον πόλεμο» και «Προσανατολισμός προς ανατολές ή ανατολική πολιτική» γίνεται λεπτομερής λόγος τόσο για την κατά Hitler λανθασμένη και ανεδαφική εξωτερική πολιτική των γερμανικών κυβερνήσεων μετά το τέλος του 1ου παγκοσμίου πολέμου όσο και για το κύριο ζητούμενο της γερμανικής γεωπολιτικής, το περίφημο «Drang nach Osten». Οι πεποιθήσεις αυτές του Hitler δεν αποτελούν παρά τις επίσημες θέσεις και του NSDAP, όπως εν τέλει διαμορφώθηκαν πριν την άνοδο του κόμματος στην εξουσία.

Ο συγγραφέας εξηγεί τους λόγους που τον αναγκάζουν να ρίχνει ιδιαίτερο βάρος στην ανατολική κατεύθυνση, δηλ. στις σχέσεις της χώρας του με τη Ρωσία. Για τον Hitler οι σχέσεις αυ-

τές συνιστούν βασικά το πιο αποφασιστικό ίσως πρόβλημα της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής, αλλά και τη λυδία λίθο της εξουπάδας και της δίκαιας δράσης του νεαρού εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος, όπως πολύ χαρακτηριστικά αναφέρει στις σελίδες του βιβλίου του. Πέραν λοιπόν της καθαρά γεωπολιτικής παραμέτρου, που μας είναι γνωστή από τις θέσεις των εθνικοσοσιαλιστών γεωπολιτικών, ο Hitler θέτει το ζήτημα και σε ένα άλλο πεδίο, συγκεκριμένα αυτό της συνάφειας της χάραξης της εξωτερικής πολιτικής της πατρίδας του με την αντανάκλαση που αυτή έχει στο εσωτερικό του κόμματός του. Από τα όσα παρατίθενται ως επιχειρήματα στο σημείο αυτό του «Αγώνα» και ιδιαίτερα τα όσα αφορούν τις θέσεις του για την ύπαρξη υγιώς σκεπτόμενων περί τα εθνικά θέματα ατόμων από τον χώρο της πολιτικής αριστεράς, δείχνουν άριστα πως για τον πολιτικό αγώνα του εθνικοσοσιαλιστικού κινήματος η εξωτερική πολιτική καταλαμβάνει κεντρική θέση, προωθώντας την οριστική απελευθέρωση των γερμανικών πληθυσμών, τα εδάφη των οποίων βρέθηκαν έξω απ' τα όρια της χώρας, και την δημιουργία μεγάλης και ισχυρής Γερμανίας.

Ο Hitler παραθέτει στον «Αγώνα» την παρακάτω βασική αρχή εξωτερικής πολιτικής, που έχει να κάνει με τον φυλετισμό: «Η εξωτερική πολιτική του φυλετικού κράτους οφείλει να εξασφαλίζει τα μέσα ύπαρξης πάνω στη γη της φυλής εκείνης που απαρτίζει το κράτος, δημιουργώντας υγιείς σχέσεις, και συγκρίνοντας τους φυσικούς νόμους με τον αριθμό και την αύξηση του πληθυσμού απ' την μια μεριά και την έκταση και την αξία της περιοχής από την άλλη». Είναι φυσικά εμφανής η επιρροή πάνω σ' αυτή τη θέση του στενού του συνεργάτη, του Karl Haushofer, αφού αφ' ενός η κυριαρχία με βάση τη φυλή και αφ' ετέρου η φυσική αρχή στη σχέση ανθρώπου-γης εμφανίζονται ως θεμελιακά χαρακτηριστικά του χαουσοφερικού συστήματος, καθώς

και των προηγηθέντων Ratzel και Kjellen. Απορροή αυτού του συλλογισμού είναι και η αποδοχή θέσεων, όπως π.χ. αυτή που προσβέυει πως η υγιεινή διατροφή ενός λαού εξασφαλίζεται μόνο από τις παραγωγικές δυνάμεις της περιοχής της.

Τον Hitler προβληματίζουν κύρια δύο γεγονότα. Το πρώτο σχετίζεται με την πικρή διαπίστωση πως η Γερμανία είχε πλέον χάσει την υπόστασή της ως παγκόσμια δύναμη και μάλιστα σε τέτοιο βαθμό, ώστε ακόμη κι αν ξεπερνιόνταν η στρατιωτική της αδυναμία εκείνης της εποχής και πάλι δεν θα μπορούσε να αποκτήσει αυτόν τον τίτλο. Φτάνει λοιπόν ο συγγραφέας και στο δεύτερο συμπέρασμά του, σύμφωνα με το οποίο κάτι τέτοιο οφείλεται κύρια στο ότι η Γερμανία εξέπεσε μετά τον 1ο παγκόσμιο πόλεμο στο σημείο σαφούς δυσαναλογίας ανάμεσα στον αριθμό του πληθυσμού της και την έκταση που καταλαμβάνει. Θεωρεί λοιπόν αναγκαία την άμεση αναθεώρηση αυτής της αρνητικής κατάστασης, που πέραν του ότι θα αποκαταστήσει το δίκιο της Γερμανίας περί του εδαφικού, θα την καταστήσει ταυτόχρονα εκ νέου υποψήφια πλανητική δύναμη. Οι δύο λοιπόν προβληματισμοί του Hitler, δηλ. η απώλεια του χαρακτήρα της Γερμανίας ως υπερδύναμη και η αφαίρεση καθαρά γερμανικών εδαφών όπου ζουν γερμανικοί πληθυσμοί, τον οδηγούν στη λήψη ξεκάθαρων θέσεων για μια μελλοντική εδαφική εξάπλωση της πατρίδας του και σχηματισμό του τόσο αναγκαίου γι' αυτήν «ζωτικού χώρου» της.

Πρέπει λοιπόν οπωσδήποτε οι συμφωνίες των Βερσαλλιών και του Σαιν-Ζερμαίν να απορριφθούν και η Γερμανία να καταστεί ισότιμη με τα άλλα μεγάλα ευρωπαϊκά κράτη. Όλοι οι Γερμανοί να ενωθούν κάτω από την εξουσία μιας Μεγάλης Γερμανίας και αυτό αφορά όλους τους πληθυσμούς με γερμανική συνείδηση, που διαβιούν πέραν των προσωρινών συνόρων του κράτους: στη Δανία, την Πολωνία, την Τσεχοσλοβακία, την Ιτα-

λία και τη Γαλλία. Παρ' όλα αυτά ο Hitler στον «Αγώνα» δέχεται ο γερμανικός πληθυσμός του Νοτίου Τυρόλου να παραμείνει εντός των ορίων της ιταλικής επικράτειας, κάτι που από πολλούς ερμηνεύτηκε πως οφείλεται στον θαυμασμό που έτρεφε στο πρόσωπο του Mussolini. Πέραν αυτού ο Hitler εντάσσει την περί Τυρόλου θέση του στη σκέψη πως δεν είναι αναγκαίο να προκληθεί η εν δυνάμει σύμμαχος Ιταλία, όταν, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στον «Αγώνα», «αν χρειαστεί μια μέρα το αίμα μας να κυθεί, θα'ταν έγκλημα να το δώσουμε για να ελευθερώσουμε διακόσιες χιλιάδες Γερμανούς (του Νοτίου Τυρόλου), την ίδια ώρα που, κοντά μας πάνω από επτά εκατομμύρια άλλοι Γερμανοί υποφέρουν κάτω απ' την ξένη κυριαρχία (κατοχή της Ρηνανίας) και που άλλη μια ζωτική αρτηρία του γερμανικού λαού (ο Ρήνος) διασχίζει μια χώρα όπου οι νέγρικες ορδές χοροπηδούνε»!

Στον «Αγώνα» ο Hitler θέτει και τις βασικές γραμμές της τακτικής που πρέπει να ακολουθηθεί στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. Αν και είναι ευνόητο πως οι δυναμικές μεταβολές στο πεδίο των διεθνών σχέσεων δεν θα μπορούσαν ποτέ να επιτρέπουν την αποδοχή κάποιων «σταθερών», εν τούτοις είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι η γεωπολιτική θέση κάθε χώρας ορίζει εξ' αρχής κάποια μεγέθη που δεν είναι δυνατόν ν' αλλάξουν υπό οποιεσδήποτε συνθήκες. Έτσι στον «Αγώνα» απέναντι στον σημαντικότερο εχθρό της Γερμανίας στην Ευρώπη, δηλ. τη Γαλλία, ο Hitler αντιπαραθέτει την ανάγκη συμμαχίας της χώρας του με την άλλη μεγάλη αντίπαλο της Γαλλίας, την Μεγάλη Βρετανία. Όπως και στην περίπτωση της Ιταλίας (ζήτημα γερμανικού πληθυσμού στο Νότιο Τυρόλο), έτσι κι εδώ ο Hitler πιστεύει στην ανάγκη κάποιου συμβιβασμού, ούτως ώστε να εξασφαλίσει την αγγλική συμμαχία. Αυτός αφορά την εγκατάλειψη του πόθου της Γερμανίας για δημιουργία αποικιών κατά το βρετανικό πρότυπο,

κάτι που ασφαλώς λειπούργησε υπέρ των αγγλικών οικονομικών και διπλωματικών συμφερόντων. Εγκαταλείποντας αυτήν την ιδέα ο Hitler αντισταθμίζει τις απώλειες από την έλλειψη αποικιακής πολιτικής με την τάση κατάκτησης των πλούσιων εδαφών της Πολωνίας και της Ουκρανίας, έτσι ώστε η Γερμανία να καταστεί κυρίαρχος της καθ' αυτό ευρωπαϊκής ηπείρου.

Τελικά ο Hitler εισηγείται την διαμόρφωση ενός ισχυρού στρατηγικού τριγώνου στον ευρωπαϊκό χώρο, με τη συμμετοχή της Γερμανίας, της Ιταλίας και της Μεγάλης Βρετανίας. Η σκέψη του υπήρξε καθαρά γεωπολιτική: η Γερμανία να εξαπλωθεί προς ανατολάς, η Ιταλία να ηγεμονεύσει στην περιοχή της Μεσογείου, ενώ η Αγγλία να ελέγχει τον υπόλοιπο κόσμο μέσω της αυτοκρατορίας της. Στον «Αγώνα» διαβάζουμε πολύ χαρακτηριστικά ότι: «Σ' ολόκληρη την Ευρώπη και στο απώτερο μέλλον, δεν υπάρχουν παρά μονάχα δύο πιθανοί σύμμαχοι της Γερμανίας: η Αγγλία κι η Ιταλία». Συνδέει μάλιστα την τριπλή αυτή συμμαχία με τον γαλλικό παράγοντα, πιστεύοντας ότι: «Η Αγγλία δεν θέλει αντιμέτωπή της μια Γαλλία, που με την σιδερένια γροθιά της, αφού η υπόλοιπη Ευρώπη δεν είναι σε θέση να την καταβάλλει, θα μπορούσε να εξαπολύσει μια πολιτική που φυσικό θα'ταν, αργά ή γρήγορα, να υπεισέλθει στα αγγλικά συμφέροντα». Και επίσης: «Η Ιταλία πάλι δεν μπορεί να θέλει να συνεχιστεί η κατάσταση της υπεροχής της Γαλλίας στην Ευρώπη και από πάνω να ενισχυθεί».

Όπως ήδη είδαμε ο Hitler θεωρεί τις σχέσεις της Γερμανίας με τη Ρωσία ως το κυριότερο ζήτημα της εξωτερικής πολιτικής της χώρας του. Κατ' αρχάς ο συγγραφέας του «Αγώνα», δεδηλωμένος εχθρός του κομμουνισμού, θεωρεί τον ρωσικό κίνδυνο ως μια απειλή ουσιαστικά του μπολσεβικισμού. Πίσω δε από τους μπολσεβίκους διακρίνει εύκολα τους Εβραίους, γράφοντας μάλιστα στο βιβλίο του πως «πρέπει να βλέπουμε τον ρωσικό

μπολσεβικισμό σαν εκπρόσωπο της προσπάθειας των Εβραίων του 20ού αιώνα να κυριαρχήσουν στον κόσμο». Όμως και για τους ίδιους τους Σλάβους Ρώσους δεν τρέφει καμμία απολύτως εκτίμηση, θεωρώντας τους ως μια φυλή χωρίς την παραμικρή αξία. Τον ρωσικό κρατικό οργανισμό, που μέσω του μπολσεβικισμού παραδόθηκε στους Εβραίους, τον θεωρεί όχι αποτέλεσμα και δημιούργημα της πολιτικής του σλαβισμού, αλλά παράδειγμα της δραστηριότητας του γερμανικού στοιχείου. Γράφει συγκεκριμένα στον «Αγώνα»: «Κατώτεροι λαοί, με επικεφαλείς τους οργανωτές κι αρχηγούς από τη γερμανική ράτσα, αναπτύχθηκαν τόσο, ώστε συχνά, σε μια δεδομένη στιγμή να γίνουν ισχυρά κράτη κι έμειναν τέτοια όσον καιρό διατηρήθηκε αμείωτη η εξουσία της δημιουργικής αυτής τάξης. Έτσι, εδώ κι αιώνες πίσω, η Ρωσία αναπτύσσονταν σε βάρος του γερμανικού στοιχείου που είχε καταλάβει τ' ανώτερα κοινωνικά στρώματα, ώσπου σήμερα εκριζώθηκε κι εκμηδενίστηκε. Οι Εβραίοι πήραν τη θέση του».

Ο Hitler πιστεύει πως ο ρωσικός μπολσεβικισμός έχει στο στόχαστρο των μελλοντικών του κινήσεων την Γερμανία. Βλέπει λοιπόν τη Ρωσία, πίσω απ' την οποία κρύβονται οι Εβραίοι, ως μια ξεκάθαρη, την πλέον σημαντική, απειλή για τη χώρα του, ανεξάρτητα αν μια τέτοια απειλή σημαίνει πολεμική ενέργεια ή προσπάθεια επικράτησης του κομμουνισμού στη Γερμανία. Όσο για το ενδεχόμενο μιας σύναψης συμφωνίας με τη Ρωσία, ο αρχηγός του NSDAP το θεωρεί εξαιρετικά δύσκολο, για δύο βασικά λόγους. Κατ' αρχήν είναι πεπεισμένος πως αυτοί που κρατούν στα χέρια τους τη ρωσική εξουσία (οι Εβραίοι) δεν σκέπτονται καθόλου τη σύναψη ανάλογης τίμιας συμφωνίας, αλλά ούτε και την τήρησή της, σε περίπτωση που κάτι τέτοιο συμβεί. Εκτός αυτού ο Hitler φοβάται πως αυτό που συνέβη στη Ρωσία, δηλ. η κομμουνιστική επικράτηση, είναι κάτι που πάντοτε θα απειλεί και

τη Γερμανία. Όπως φαίνεται και στον «Αγώνα» ο Hitler υποψιάζεται πως οι Εβραίοι ευελπιστούν η Γερμανία να έχει την τύχη της Ρωσίας και παρομοιάζει μια ενδεχόμενη συμφωνία με τη Ρωσία ως «το δέντρο που θα επιχειρούσε να προσεταιριστεί προς όφελός του τον κισσό που το τυλίγει και το κατατρώγει»!

Η στρατηγική του Hitler, όταν αυτός έρχεται στην εξουσία κατά το 1933, περιλαμβάνει τέσσερις θεωρητικές δυνατότητες ανάπτυξης της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής. Η πρώτη απ' αυτές είναι η αποδοχή στο όνομα του ρεαλισμού της θέσης της χώρας του στο διεθνές σκηνικό, κάτι που βεβαίως θα συνιστούσε ριζική υποχώρηση από τις πρώιμα διακηρυγμένες θέσεις του NSDAP. Η δεύτερη εκδοχή αφορά την εξάσκηση ενός είδους οικονομικής εξάπλωσης και ενίσχυσης της επιρροής της Γερμανίας στην διεθνή πολιτική σκηνή μέσω ενός βιομηχανικού επεκτατισμού. Μια τρίτη δυνατότητα περιέχει την πιθανότητα κάποιου εφήμερου περιορισμού των φιλοδοξιών του μέχρι τουλάχιστον μια μελλοντική αναθεώρηση της συνθήκης των Βερσαλλιών και την παράλληλη επαναπόκτηση μέσω της διπλωματικής οδού μερικών από τα απωλεσθέντα γερμανικά εδάφη του 1918 (άλλωστε πολλές από τις δυτικές δημοκρατίες ήδη είχαν αρχίσει να εκφράζουν τη γνώμη πως είναι άτοπο για τον 1ο παγκόσμιο πόλεμο οι ευθύνες να επιρρίπτονται μόνο πάνω στη Γερμανία). Τελικά ο Hitler απορρίπτει τις δυνατότητες αυτές και δέχεται μια τέταρτη εναλλακτική λύση, αυτήν της προσπάθειας γρήγορης δημιουργίας γερμανικού «ζωτικού χώρου».

Βασικό κομμάτι της χιτλερικής στρατηγικής αποτελεί η σύναψη συμμαχιών με όμορες δυνάμεις, αφού η σκέψη του αναγνώριζε πως είναι αδύνατο η Γερμανία να επιτύχει τους στόχους της μόνη, χωρίς να έχει την πολιτική και στρατιωτική άνεση που πάντοτε προσφέρει η συμμετοχή σε έναν συνασπισμό. Υπό αυτές τις συνθήκες το 1936 γίνεται το πρώτο μεγάλο βήμα, όταν

στο Βερολίνο υπογράφεται το γερμανοϊταλικό πρωτόκολλο, διαμορφώνοντας επίσημα τον λεγόμενο άξονα Ρώμης-Βερολίνου στον ευρωπαϊκό χώρο. Στα τέλη της ίδιας χρονιάς η Γερμανία και η Ιαπωνία υπογράφουν τη συμφωνία για τον αγώνα κατά των κομμουνιστικών δυνάμεων στον κόσμο. Λίγο αργότερα τη συμφωνία αυτή υπογράφει και η Ιταλία, καθώς και η φασιστική Ισπανία και η Ουγγαρία. Διαφαίνεται πια καθαρά η ύπαρξη ισχυρού άξονα Ρώμης-Βερολίνου-Τόκιο.

Η εφαρμογή της στρατηγικής της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας ακολούθησε τέσσερα κατά σειρά στάδια. Το πρώτο στάδιο ξεκίνησε ήδη το 1933, με τον απώτατο σκοπό επίτευξης ουσιαστικών για την χώρα κερδών στον καθαρά διπλωματικό τομέα. Έτσι τον Οκτώβριο του 1933 η Γερμανία προβαίνει στην αποχώρησή της από την Κοινωνία των Εθνών, καθώς και από την συνδιάσκεψη για τον αφοπλισμό, η οποία διεξαγόταν υπό την αιγίδα της Κοινωνίας των Εθνών. Την απόφασή της αυτή η Γερμανία αιτιολόγησε με την κατηγορία της κατά της Γαλλίας ότι αυτή δεν προτίθεται να περιτμήσει το μέγεθος των ενόπλων δυνάμεών της, στρεφόμενη έτσι εκ των πραγμάτων εναντίον της Γερμανίας. Τον Ιανουάριο του 1934 η Γερμανία υπογράφει συμφωνία με την Πολωνία, με την οποία στην ουσία χαλάει τα γαλλικά σχέδια περί επίτευξης διεύθυνσής της στην περιοχή της Ανατολικής Ευρώπης μέσω υπογραφής ειδικών συνθηκών με τις χώρες της. Είναι λοιπόν οφθαλμοφανές ότι στην αρχή της ανάπτυξης της πολιτικής της εξάπλωσής της η αιχμή της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής είναι η αντιπαράθεση με τον βασικό αντίπαλό της στη Δύση, την Γαλλία.

Ακολουθούν, πάντα μέσα στα πλαίσια του πρώτου σταδίου, κι άλλες ριζοσπαστικές ενέργειες, που καταδεικνύουν την γερμανική αποφασιστικότητα για υπέρβαση του έως τότε status quo. Στις 16 Μαρτίου 1935 αποφασίζεται μια μερική αναθεώρηση

(μονομερώς από τη Γερμανία) της συνθήκης των Βερσαλλιών: η Γερμανία δηλώνει πως δεν θα επιτρέψει στο εξής τον αυστηρό περιορισμό που προβλέπει η εν λόγω συνθήκη και σύμφωνα με τον οποίο η στρατιωτική δύναμη της χώρας δεν δύναται να ξεπερνά τις 100.000 άτομα. Αντίθετα εισάγεται πλέον η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία και υπάρχουν σχέδια για την οργάνωση στρατού αποτελούμενου από 550.000 στρατιώτες. Την ίδια χρονιά η συνθήκη των Βερσαλλιών και πάλι παραβιάζεται, όταν η Γερμανία και η Μεγάλη Βρετανία υπογράφουν ναυτική συμφωνία, κατά την οποία η πρώτη μπορεί πια να δημιουργήσει πολεμικό ναυτικό, το οποίο να είναι ίσο με το 35% του βρετανικού (για τον υποβρύχιο στόλο το ποσοστό ήταν 45%). Εκτός απ' τα παραπάνω το ίδιο περίπου χρονικό διάστημα μια αμφισβητούμενη πρώην γερμανική επαρχία, αυτή του Σαάρ, επανήλθε στο γερμανικό κράτος μετά από σχετικό δημοψήφισμα, που διεξήχθη εκεί.

Στην πρώτη αυτή φάση εφαρμογής της νέας γερμανικής εξωτερικής πολιτικής εντάσσεται και η μονομερής εκ μέρους της ακύρωση των συμφωνιών του Λοκάρνο, που κάθε άλλο παρά οφελούσαν τις υποθέσεις της χώρας. Το 1936 λοιπόν γερμανικά στρατεύματα εισβάλλουν στην αποστρατικοποιημένη περιοχή του Ρήνου. Χαρακτηριστικό είναι πως οι Γερμανοί στρατιώτες μπαίνουν εκεί στην ουσία άοπλοι, αφού τα όπλα τους δεν έχουν σφαίρες και με τη σαφή διαταγή να υποχωρήσουν σε περίπτωση εμφάνισης γαλλικών ή βελγικών ενόπλων δυνάμεων. Κάτι τέτοιο όμως δεν συμβαίνει κι έτσι η Γερμανία καταλαμβάνει αμαχητί την περιοχή! Πρόκειται για γεγονός, που δίνει ιδιαίτερο κουράγιο στους Γερμανούς για την συνέχιση της εφαρμογής της στρατηγικής τους. Την εισβολή στην περιοχή του Ρήνου ο Hitler αιτιολογεί με την γαλλική πρόκληση κατά της χώρας του, αφού μόλις πιο πριν η Γαλλία προσπάθησε να υπογράψει επίσημη συμ-

φωνία με τη Σοβιετική Ένωση, που έμμεσα στρέφονταν κατά της Γερμανίας (εκείνον τον καιρό είχαν υπογραφεί ανάλογες συμφωνίες τόσο της Γαλλίας όσο και της Σοβιετικής Ένωσης με την Τσεχοσλοβακία). Ακόμη η Γερμανία δήλωσε πως ήταν έτοιμη να προσχωρήσει εκ νέου στην Κοινωνία των Εθνών με την προϋπόθεση να ξεκινήσει διάλογος περί πιθανής αναθεώρησης της συνθήκης των Βερσαλλιών.

Το δεύτερο στάδιο της χιτλερικής στρατηγικής περιλαμβάνει την προσπάθεια απορρόφησης από τον γερμανικό πυρήνα των πιο μικρών γειτονικών κρατών, σχηματίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον πολυπόθητο «ζωτικό χώρο» του γερμανικού έθνους στην Ευρώπη. Εν τω μεταξύ υπογράφονται οι αναφερθείσες πιο πάνω συμμαχικές συμφωνίες και σημειώνεται γερμανική ανάμειξη υπέρ του Franco στον εμφύλιο πόλεμο της Ισπανίας, ως γερμανική συμβολή στον πανευρωπαϊκό αγώνα κατά του κομμουνισμού. Η κρισιμότερη όμως στιγμή, η οποία κατά πολλούς αποτελεί και την «εισαγωγή» για τον πόλεμο που επακολούθησε, υπήρξαν τα γεγονότα της Αυστρίας. Ουσιαστική για την μελλοντική προσχώρηση της Αυστρίας στον ενιαίο γερμανικό κρατικό κορμό, μπορεί να θεωρηθεί και η σιωπηρή συμφωνία της Μεγάλης Βρετανίας, η οποία αναγνώριζε στην Γερμανία το ηθικό δικαίωμα να καταλάβει το αυστριακό κράτος, παρά την αντίθεση με κάτι τέτοιο κορυφαίων Άγγλων παραγόντων, όπως π.χ. ο ίδιος ο μετέπειτα πρωθυπουργός της, Winston Churchill. Αυτός ο τελευταίος στο κλασικό του έργο «Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος» αναφέρει τους βαθύτερους στρατηγικούς λόγους που είχε η Αυστρία για το ξεδίπλωμα της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής: «Εκτός της αποφασιστικότητας, που περιγράφεται πλήρως στο βιβλίο του «Ο Αγών μου», να ενώσει δηλ. όλους τους Τεύτονες στο Reich, ο Hitler είχε δύο βασικούς λόγους να καταλάβει την Αυστρία. Αυτή η πράξη του άνοιγε τον δρόμο της

Γερμανίας προς την Τσεχοσλοβακία, όπως και ευρείς πόρτες για την Νοτιοανατολική Ευρώπη».

Τα κρίσιμα γεγονότα της Αυστρίας εκτυλίχθηκαν με εξαιρετικά μεγάλη ταχύτητα. Τον Φεβρουάριο του 1938 ο Αυστριακός καγκελάριος Schusching υπέγραψε με τον Hitler συμφωνία, με την οποία ο πρώτος δέχονταν ο Αυστριακός εθνικοσοσιαλιστής Seis-Inkvar να αναλάβει υπουργός εσωτερικών στην αυστριακή κυβέρνηση, άπαντες οι κρατούμενοι εθνικοσοσιαλιστές της χώρας να τύχουν αμέσως αμνηστείας και τέλος το αυστριακό εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα να γίνει δεκτό στο λεγόμενο Πατριωτικό Μέτωπο, το οποίο στήριζε η ίδια η κυβέρνηση. Λίγες ημέρες αργότερα, μιλώντας στο αυστριακό κοινοβούλιο, ο Schusching υποστήριξε πως θα τηρήσει μεν την συμφωνία με τη Γερμανία, όμως δεν θα επιτρέψει ποτέ να ξεπεραστούν τα όρια, που αυτή προβλέπει. Έτσι στις 9 Μαρτίου 1938 ανακοίνωσε πως την ερχόμενη Κυριακή 13 Μαρτίου σε όλη τη χώρα θα διεξαχθεί δημοψήφισμα υπέρ ή κατά της ένωσης της χώρας με τη Γερμανία, με την κρυφή ίσως ελπίδα πως ο αυστριακός λαός θα προλάβει να απορρίψει αυτήν την ιδέα, πριν η Γερμανία του την επιβάλλει με δυναμικά μέσα. Τελικά στις 12 Μαρτίου ο γερμανικός στρατός μπήκε στην Αυστρία, προσαρτώντας την στο γερμανικό κράτος. Από τις μεγάλες δυνάμεις η μόνη που έσπευσε να καταδικάσει τη γερμανική εισβολή ήταν η Σοβιετική Ένωση, αποκαλώντας την «επιθετικότητα στο κέντρο της Ευρώπης». Η παθητική στάση των μεγάλων δυνάμεων της Δύσης ερμηνεύτηκε ως απόρροια της σαφέστατης προτίμησης που είχαν στον Hitler μπροστά στο Stalin...

Αμέσως μετά την κατάληψη της Αυστρίας η εθνικοσοσιαλιστική Γερμανία εξέφρασε το ενδιαφέρον της για τα εδάφη που τότε ανήκαν στην Τσεχοσλοβακία και στα οποία ζούσε μεγάλος αριθμός Γερμανών (περιοχή της Σουδητίας). Ήδη τον Μάιο στα

σύνορα της Γερμανίας με την χώρα αυτή συγκεντρώθηκε μεγάλος αριθμός στρατευμάτων, κάτι που αποδείκνυε το άμεσο ενδιαφέρον του Hitler για την περιοχή και την τύχη των συμπατριωτών του που βρέθηκαν έξω απ' τα σύνορα της πατρίδας τους. Όπως και στην περίπτωση της Αυστρίας, έτσι και τώρα οι δυτικές δημοκρατίες της Μεγάλης Βρετανίας και της Γαλλίας ξεπέρασαν σιωπηρά το νέο δείγμα της γερμανικής τάσης για εξαπλώση, αναγνωρίζοντας και πάλι με τρόπο έμμεσο την γερμανική δικαιοδοσία επί των εδαφών αυτών. Γίνονταν ολοένα και φανερότερο πως στο θέμα της Τσεχοσλοβακίας ετοιμάζονταν μια λύση αποδεκτή κι από τις τέσσερεις μεγάλες δυνάμεις της Ευρώπης, δηλ. τις δημοκρατικές Μεγάλη Βρετανία και Γαλλία, την εθνικοσοσιαλιστική Γερμανία και την φασιστική Ιταλία.

Έτσι στα τέλη Σεπτεμβρίου 1938 στο Μόναχο οι κυβερνήτες των τριών άλλων μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων αναγνώρισαν στη Γερμανία το δικαίωμα να προσαρτήσει την περιοχή της Σουδητίας, με την υπόσχεση εκ μέρους του Hitler πως στο μέλλον δεν θα προβάλλει αξιώσεις για την υπόλοιπη τσεχοσλοβακική επικράτεια (στην ίδια την Τσεχοσλοβακία δεν αναγνωρίστηκε δικαίωμα γνώμης πάνω στο ζήτημα). Ο τότε Βρετανός πρωθυπουργός Chamberlain έφτασε μάλιστα στο σημείο να επιστρέψει στο Λονδίνο με τιμές θριάμβου, ισχυριζόμενος πως εξασφάλισε την ειρήνη στην Ευρώπη για μια ολόκληρη γενιά! Στην πραγματικότητα η συνθήκη του Μονάχου αποτελούσε την μεγαλύτερη έως τότε διπλωματική νίκη της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας, που σε συνδυασμό με την κατάληψη της Αυστρίας λίγους μήνες νωρίτερα ήταν σχεδόν απίστευτες επιτυχίες, αν ληφθεί υπ' όψιν πως όλα αυτά συνέβησαν με την ουσιαστική σύμφωνη γνώμη της Δύσης. Πάντως τόσο στην Αγγλία όσο και στη Γαλλία σημειώθηκαν αρκετές αντιδράσεις κατά της συνθήκης: ο γνωστός πολέμιος του εθνικοσοσιαλιστικού καθεστώτος Churchill κατα-

δίκασε έντονα την συμφωνία και προειδοποίησε «δεν πιστεύω ότι αυτό είναι το τέλος, αλλά μόνο η αρχή της πληρωμής».

Έξι μήνες μετά την υπογραφή της συνθήκης του Μονάχου, η Γερμανία πραγματοποιεί ξαφνική εισβολή στην Τσεχοσλοβακία και προσαρτεί και το υπόλοιπο μέρος της χώρας! Οι δυτικές δημοκρατικές δυνάμεις περιέρχονται αμέσως σε κατάσταση πανικού και δεν ξέρουν πώς να αντιδράσουν, αφού βλέπουν ότι η Γερμανία σταδιακά βαδίζει στην κατάληψη ολόκληρης της Ανατολικής Ευρώπης. Για τους Γερμανούς η κατάληψη της Τσεχοσλοβακίας αποτελεί τεράστια στρατηγική επιτυχία, έχοντας κατά νου ότι η χώρα έχει πλούσια πολεμική βιομηχανία. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία η Γερμανία έλαβε τότε απ' τις τσεχοσλοβακικές αποθήκες περίπου 1.500 αεροπλάνα, μερικές χιλιάδες κανόνια και τανκς για 40 μεραρχίες! Στη Δύση υποπεύονται πως με τέτοιο οπλισμό η Γερμανία θα μπορούσε να προχωρήσει άνετα ακόμη και σε έναν παγκόσμιο πόλεμο... Απ' την άλλη ο Stalin κατηγορεί πως πίσω από τον Hitler βρίσκεται η Δύση, η οποία τον ωθεί προς ανατολές για να εξασφαλίσει έτσι την ασφάλειά της. Την ενέργεια της Γερμανίας κατά της Τσεχοσλοβακίας ακολούθησε λίγο μετά η κατάληψη της Αλβανίας από τους Ιταλούς, ενώ εκφράζονταν πια ανοικτά η υπόθεση πως επόμενος στόχος της γερμανικής εξάπλωσης θα ήταν η Πολωνία.

Ενώ εκφράζονταν λοιπόν αυτοί οι φόβοι συνέβη το εκπληκτικότερο που θα μπορούσε κάποιος να φανταστεί: στις 23 Αυγούστου 1939 οι υπουργοί εξωτερικών της Γερμανίας και της Σοβιετικής Ένωσης υπογράφουν στη Μόσχα το περίφημο σύμφωνο μη επιθέσεως. Πρόκειται για μια μεγαλοφυή ενέργεια του Hitler, ο οποίος εξασφαλίζει μ' αυτόν τον τρόπο την ανοχή ή και τη συμφωνία του μεγάλου του εχθρού ως προς την προσπάθεια δημιουργίας του γερμανικού «ζωτικού χώρου» στην Ανατολή, ενώ παράλληλα το σύμφωνο τον αποδεσμεύει ούτως ώστε να

δράσει όπως αυτός θέλει στη Δύση. Απεδείχθη επίσης ότι η συμφωνία περιείχε και μυστικό πρωτόκολλο για τον διαμοιρασμό της Πολωνίας ανάμεσα στις δύο χώρες. Αυτός ο διπλωματικός ελιγμός του Hitler αποτελεί και το τέλος του δεύτερου σταδίου εξάπλωσης της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας.

Το τρίτο στάδιο της χιτλερικής στρατηγικής ξεκινά την 1η Σεπτεμβρίου 1939, με την επίθεση της Γερμανίας κατά της Πολωνίας, γεγονός που σηματοδοτεί την απαρχή του 2ου παγκοσμίου πολέμου. Την ώρα που τα γερμανικά στρατεύματα εισβάλλουν στην Πολωνία οι δημοκρατικές κυβερνήσεις της Δύσης είναι έτοιμες να προτείνουν στον Hitler μια νέα συμφωνία τύπου Μονάχου, έτσι ώστε η Γερμανία να λάβει τα εδάφη που θεωρεί δικά της (όπως π.χ. την περιοχή του Ντάντσιχ), αφήνοντας ανέγγιχτη την υπόλοιπη πολωνική επικράτεια. Είναι όμως πια πολύ αργά για κάτι τέτοιο, αφού στο μεταξύ είχε κινητοποιηθεί ολόκληρος ο γερμανικός στρατός. Υπό αυτές τις συνθήκες η Μεγάλη Βρετανία και η Γαλλία κηρύσσουν τον πόλεμο κατά της Γερμανίας στις 3 Σεπτεμβρίου 1939. Τελικά στις 17 του ίδιου μήνα η Πολωνία δέχεται και την σοβιετική επίθεση από ανατολάς και, μην αντέχοντας να μάχεται εναντίον τόσο πανίσχυρων εισβολέων, καταρρέει και μοιράζεται στα δύο.

Ακολουθούν οι μήνες του χειμώνα 1939-1940, όπου παρ' όλο που η Ευρώπη βρίσκεται σε κατάσταση πολέμου, εν τούτοις λείπουν οι σημαντικές πολεμικές ενέργειες. Την άνοιξη όμως του 1940 η Γερμανία βάσει σε εφαρμογή την στρατιωτική εφαρμογή του «blitzkrieg» («αστραπιαίος πόλεμος»), που σαν σκοπό έχει τον αιφνιδιασμό των αντιπάλων και την γρήγορη εξάπλωση της γερμανικής πολεμικής μηχανής. Η σκέψη του Hitler είναι και πάλι γεωπολιτική. Μετά την εξάπλωση στην Ανατολική Ευρώπη αναγκαία είναι η υπερίσχυση και στο μέτωπο της Δύσης (Γαλλία και έπειτα Μεγάλη Βρετανία), αλλά και στο νευραλγικό Νορβη-

γικό πέλαγος. Εξ' άλλου ο ηγέτης της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας φοβάται πως οι Άγγλοι ετοιμάζουν απόβαση στη Νορβηγία, με στόχο την απόκτηση του ελέγχου σ' αυτήν την τόσο σημαντική γεωστρατηγική περιοχή.

Έχοντας λοιπόν ως αφετηρία αυτόν τον συλλογισμό του Hitler, τον Απρίλιο του 1940 τα γερμανικά στρατεύματα εισβάλλουν στη Δανία, όπου επικρατούν σχετικά εύκολα και επιτίθενται κατά της Νορβηγίας, όπου γνωρίζουν όμως την πρώτη σοβαρή αντίσταση. Εν τέλει η χώρα καταβάλλεται τον Ιούνιο και την εξουσία καταλαμβάνουν οι Νορβηγοί εθνικοσοσιαλιστές του Kuisling, οι οποίοι αποτελούσαν από χρόνια πιστούς πολιτικούς συμμάχους του NSDAP. Ταυτόχρονα, τον Μάιο, καταλαμβάνονται εντός λίγων ημερών η Ολλανδία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, ανοίγοντας έτσι διάπλατα τον δρόμο για την Γαλλία. Οι πολεμικές επιτυχίες της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας οδηγούν την Αγγλία σε πολιτική κρίση κι έτσι τον Μάιο στη θέση του Chamberlain πρωθυπουργός γίνεται ο Churchill, επικεφαλής εθνικής κυβέρνησης όλων των κομμάτων.

Η επίθεση κατά της Γαλλίας γρήγορα καταλήγει σε νέα επιτυχία του Hitler, έτσι που στα μέσα Ιουνίου ο γερμανικός στρατός μπαίνει νικηφόρα στο Παρίσι. Είναι βέβαια αλήθεια πως επιστρατεύθηκαν πανίσχυρες γερμανικές στρατιωτικές δυνάμεις για την επίτευξη αυτού του σκοπού, κάτι τέτοιο όμως ήταν στρατηγικά επιβεβλημένο, αφού στη στρατιωτική φιλοσοφία του Hitler η Γαλλία πάντοτε κατείχε κεντρική θέση. Τα γερμανικά στρατεύματα έφτασαν μέχρι και τις ακτές του Ατλαντικού, γεγονός που δείχνει την τεράστια νίκη τους στο γαλλικό μέτωπο. Να σημειωθεί ότι λίγο πριν το Παρίσι πέσει στα χέρια των Γερμανών πόλεμο κατά της Γαλλίας κήρυξε και η Ιταλία. Η Γαλλία μοιράζεται σε δύο ζώνες: τα 2/3 της χώρας (συμπεριλαμβανομένου και του Παρισιού) τίθενται υπό την κατοχή της Γερμανίας, ενώ στη λεγόμε-

νη «ελεύθερη ζώνη» εγκαθίσταται γαλλική κυβέρνηση φίλα διακείμενη προς τον Hitler.

Πιστός στην θέση του από τον «Αγώνα», πως η Αγγλία αποτελεί μαζί με την Ιταλία τους μόνους εν δυνάμει συμμάχους για την Γερμανία, ο Hitler αμέσως μετά την πώση της Γαλλίας προτείνει στην αγγλική κυβέρνηση τη σύναψη ειρήνης, κάτι όμως που ο Churchill απορρίπτει. Η Γερμανία είναι λοιπόν αναγκασμένη να πολεμήσει κατά της Μεγάλης Βρετανίας για να επιβάλλει στην Ευρώπη μια νέα τάξη πραγμάτων. Πάνω λοιπόν από δύο μήνες, από τα μέσα Ιουλίου έως και τα τέλη Σεπτεμβρίου, διεξάγεται η μεγάλη μάχη της Αγγλίας, όπου η Γερμανία επιστρατεύει όλη της την αεροπορική ισχύ, για να εξουδετερώσει τις αμυνόμενες δυνάμεις και να πραγματοποιήσει ύστερα απόβαση στο νησί. Παρ' όλη την οργανωμένη επίθεση η Γερμανία δεν καταφέρνει να υλοποιήσει τον τελικό της στόχο, αλλά ούτε και η Αγγλία νοιώθει σίγουρη πως στο μέλλον θα μπορέσει και πάλι να αποκρούσει τον αντίπαλο. Την ώρα που συμβαίνουν αυτά η Σοβιετική Ένωση έχει πια προωθηθεί στην περιοχή της Βαλτικής, «καταπίνοντας» τη Λιθουανία, τη Λετονία και την Εσθονία, ενώ λίγους μήνες νωρίτερα είχε προσαρτήσει ένα τμήμα της Φινλανδίας... Εν τω μεταξύ στις 27 Σεπτεμβρίου 1940 δημιουργείται το Τριμερές Σύμφωνο, δηλ. η επίσημη πολεμική συμμαχία ανάμεσα στην Γερμανία, την Ιταλία και την Ιαπωνία, στο οποίο αργότερα προσχώρησαν κι άλλες χώρες.

Από το φθινόπωρο του 1940 η προσοχή της Γερμανίας είναι στραμμένη στην προσπάθεια να σταματήσει την τροφοδοσία της Μεγάλης Βρετανίας, έτσι ώστε αυτή να αναγκαστεί να λυγίσει οικονομικά. Γι' αυτόν τον σκοπό γερμανικά υποβρύχια επιστρατεύονται στην καταβύθιση αγγλικών πλοίων στον Ατλαντικό. Κάτι τέτοιο όμως δεν αποφέρει τα αναμενόμενα κι έτσι ο Hitler αποφασίζει να καταλάβει το Γιβραλτάρ. Τελικά το ελπιδοφόρο αυτό

σχέδιο δεν πραγματοποιείται, αφού η Γερμανία δεν κατορθώνει να λάβει την αναγκαία συμφωνία της Ισπανίας του Franco. Ακολουθούν οι παλικές αποτυχίες στα Βαλκάνια και στη Βόρεια Αφρική κι έτσι, παρά το ότι κάτι τέτοιο δεν προβλέπονταν στα αρχικά της σχέδια, η Γερμανία εξαναγκάζεται προς όφελος της συμμαχικής ιδέας να επέμβει. Η επέλαση του γερμανικού στρατού στη Γιουγκοσλαβία και εν τέλει στην Ελλάδα δεν υπήρξαν καρποί ενός προσχεδιασμένου γεωπολιτικού σχεδιασμού της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας με σκοπό τον έλεγχο της Βαλκανικής, αλλά μια ενέργεια στα πλαίσια της βοήθειας της συμμάχου Ιταλίας, η οποία με δική της πρωτοβουλία επενέβη στην εν λόγω περιοχή. Όμως η εμπλοκή της Γερμανίας στα Βαλκάνια είναι η πρώτη σοβαρή παρέκκλιση από τους αρχικούς στρατηγικούς προσχεδιασμούς.

Παρ' όλα αυτά η Γερμανία έχει αποφασίσει να περάσει στο τέταρτο στάδιο της εφαρμογής της στρατηγικής της, την επίθεση κατά της Σοβιετικής Ένωσης, γεγονός το οποίο κάνει τον πόλεμο ακόμη πιο σκληρό. Βέβαια στον αρχικό προγραμματισμό η φάση αυτή προβλέπονταν να ξεκινήσει μόνο αφού λυθούν οριστικά οι εκκρεμότητες στη Δύση και πάντως όχι μετά το 1940. Στο μεταξύ όμως η Αγγλία δεν δέχτηκε να υπογράψει το προτεινόμενο απ' τον Hitler σύμφωνο ειρήνης, αλλά ούτε και έγινε δυνατή η στρατιωτική της κατάληψη μετά απ' αυτήν της την άρνηση (όπως συνέβη προηγουμένως με την Γαλλία), ενώ η κατάσταση περιπλέχθηκε ακόμη περισσότερο μετά την αναγκαστική εμπλοκή της Γερμανίας στη Βαλκανική. Όμως ο Hitler τόλμησε και, αφού ανέβαλλε για αργότερα το ξεκαθάρισμα των λογαριασμών με τη Μεγάλη Βρετανία (για να μην βρεθεί να μάχεται ταυτόχρονα σε δύο μέτωπα), στις 22 Ιουνίου του 1941 πραγματοποιεί επίθεση εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης. Οι αρχικές επιτυχίες όμως δεν συνοδεύονται κι από την επίτευξη των μεγά-

λων στρατηγικών στόχων, δηλ. την κατάληψη της Μόσχας και του Λένινγκραντ. Κι όχι μόνο αυτό: γρήγορα η Σοβιετική Ένωση υπογράφει με την Μεγάλη Βρετανία συμφωνία αλληλοϋποστήριξης, που να στρέφεται κατά των γερμανικών στρατηγικών στόχων, ενώ μετά την ιαπωνική επίθεση στην κύρια βάση των ΗΠΑ στον Ειρηνικό, το Περλ Χάρμπορ, ο συνασπισμός κατά του Τριμερούς Συμφώνου διευρύνθηκε με μια ακόμη μεγάλη εξωευρωπαϊκή δύναμη και ο πόλεμος άρχισε να λαμβάνει μια σαφώς νέα πορεία και δυναμική.

Από το σημείο αυτό κι έπειτα η γερμανική στρατηγική αρχίζει πλέον να λαμβάνει διαφορετικό, αμυντικό, χαρακτήρα. Ολόκληρο το 1942 παραμένει άκαρπο για τους στρατιωτικούς στόχους της Γερμανίας, ενώ αποφασιστική αποδεικνύεται η αδυναμία της να εισέλθει στον τεράστιο σοβιετικό χώρο. Η ήττα στο Στάλινγκραντ τον Ιανουάριο του 1943 είναι τελικά μοιραία, υπό την έννοια πως από εκεί και ύστερα ο γερμανικός στρατός ήταν πια αδύνατο να ανακαταλάβει το χαμένο στρατηγικό του έδαφος. Η προσπάθεια επικράτησης επί της Ρωσίας ήταν πια μια υπόθεση χαμένη... Τα γεγονότα του δευτέρου εξαμήνου του 1943 (πτώση του φασιστικού καθεστώτος στην Ιταλία, κήρυξη πολέμου της Ιταλίας κατά της Γερμανίας, συνδιάσκεψη της Τεχεράνης) άρχισαν πια να στενεύουν τον κύκλο γύρω απ' τη Γερμανία. Η στρατηγική του Hitler για την ένωση όλων των Γερμανών μέσα σε μια πατρίδα και την κυριαρχία της χώρας του στην Ευρώπη είχε οριστικά αποτύχει.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ποιες είναι οι αιτίες της αποτυχίας της χιτλερικής στρατηγικής; Οφείλεται αυτή σε έλλειψη ικανοτήτων ή μήπως σε απουσία διορατικότητας; Για να κριθούν όλα αυτά είναι αναγκαίο να ληφθούν υπ' όψιν τόσο οι συσχετισμοί των δυνάμεων της εποχής όσο και η επίδραση των ειδικών συνθηκών, που επικράτησαν με το πέρασμα του χρόνου. Πρέπει όμως πάνω απ' όλα να στρέψουμε την προσοχή μας πάνω στα γεωπολιτικά θέληγτρα των Γερμανών εθνικοσοσιαλιστών, μα και στις γεωπολιτικές πραγματικότητες του καιρού τους.

Κατ' αρχάς δεν μπορούμε παρά να θαυμάσουμε το αρχικό σχέδιο του Hitler για την ηγεμονία της χώρας και της ιδεολογίας του στην Ευρώπη και κατ' επέκταση και στον κόσμο: ουδετεροποιώντας έναν μεγάλο αντίπαλο (την Σοβιετική Ένωση), εξασφάλισε τα νώτα του από ανατολάς, ενώ είχε ήδη καταφέρει να υλοποιήσει τους μικρόπνοους σκοπούς του (προσάρτηση Αυστρίας και Τσεχοσλοβακίας) και μάλιστα με την συγκατάθεση όλων των μεγάλων δυνάμεων της Δύσης. Δεν είναι καθόλου λίγο δυνάμεις του μεγέθους της Μεγάλης Βρετανίας και της Γαλλίας να του προσφέρουν αμαχητί ολόκληρη την Αυστρία, κομμάτι πρώτα και μετά και την υπόλοιπη Τσεχοσλοβακία και τέλος

να οικτίρουν να μην αρχίσει τον πόλεμο, υποσχόμενες να του δώσουν όση επικράτεια της Πολωνίας θελήσει! Και παράλληλα να τους αιφνιδιάζει με την τόσο απρόσμενη συμμαχία του με την ίδια την Σοβιετική Ένωση! Οι επιτυχίες του Hitler στην προ του πολέμου περίοδο υπήρξαν πράγματι εκπληκτικές.

Υπήρχε λοιπόν σχεδιασμός που λειτουργούσε. Όμως στην εξωτερική πολιτική δεν αρκεί μόνο ο σωστός προγραμματισμός, ούτε και είναι αρκετές οι πρώτες επιτυχίες. Στη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος παίζουν ρόλο και η ποιότητα των συμμαχιών (διότι χωρίς συμμαχίες δεν μπορεί να εφαρμοστεί κανένα γεωπολιτικό σύστημα), καθώς και η σωστή αντίδραση έπειτα από τυχόν ατύχημα. Στην περίπτωση αυτή, και παρά τις συνεχείς στρατηγικές του επιτυχίες, όπως η κατάληψη των νευραλγικών περιοχών της Γαλλίας και της Νορβηγίας, ο Hitler υπέπεσε σαφώς σε σειρά ασυγχώρητων λαθών. Η αποτυχία του να νικήσει την Αγγλία θα μπορούσε να περάσει πολύ πιο ανώδυνα, αν δεν στρέφονταν έτσι γρήγορα κατά της Σοβιετικής Ένωσης (της οποίας άλλωστε είχε έως τότε την εύνοια), αλλά μαζεύοντας αντίθετα δυνάμεις για μια νέα επίθεση στο εγγύς μέλλον κατά της απομονωμένης τότε Αγγλίας. Αν τον Ιούνιο του 1941 πραγματοποιούσε μια εκ νέου επίθεση κατά της Αγγλίας και όχι κατά της Σοβιετικής Ένωσης, ίσως η πορεία του πολέμου να ήταν διαφορετική. Η 180 μοιρών στροφή της Γερμανίας στον στρατιωτικό της προσανατολισμό, έφερε τελικά κάθε άλλο παρά τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Και το γεωπολιτικό αυτό σφάλμα, θαρρείς και επίτηδες, συμπληρώθηκε με τις πραγματικά άσκοπες κινήσεις της Ιταλίας και της Ιαπωνίας, που το μόνο που «κατόρθωσαν» ήταν να μεγαλώσουν τον αριθμό των αντιπάλων και των στρατιωτικών υποχρεώσεων, αναγκάζοντας έτσι τη Γερμανία να ξεφύγει από το πεδίο της προσοχής της και να εξαντληθεί πολεμικά, μαχόμενη σε περιοχές όπου δεν είχε κανένα γεωστρατη-

γικό ή γεωοικονομικό ενδιαφέρον. Φαίνεται λοιπόν πως στη γεωπολιτική υπάρχει μια νομοτέλεια που «τιμωρεί» αλύπητα αυτόν που υποπίπτει σε λάθη.

Το γεωπολιτικό σύστημα του γερμανικού εθνικοσοσιαλισμού, τόσο στο θεωρητικό του πλαίσιο όσο και στην εκδήλωσή του ως πρακτική εφαρμογή κατά τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο, περιέχει ένα «ιδιόρρυθμο» σε σχέση με άλλες γεωπολιτικές θεωρίες στοιχείο: στηρίζεται εξ' ολοκλήρου πάνω στα μεταφυσικά συμπεράσματα των στοχαστών του, ανεξάρτητα αν γίνεται λόγος για τις θέσεις του ιδίου του Hitler στον «Αγώνα» ή για τις απόψεις του Alfred Rosenberg στον «Μύθο του 20ού Αιώνα». Η μεταφυσική αυτή αντίληψη της γεωπολιτικής, που οδηγεί σε μια ρομαντική θεώρηση της ιστορίας, δεν είναι απολύτως σαφές στο κατά πόσο επηρέασε στην χάραξη της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής επί διακυβέρνησης NSDAP ή στο κατά πόσο συνάβαλλε στην τελική ήττα. Υφίσταται η άποψη πως μια υπερβολική χρήση αυτού του στοιχείου, με την απόλυτη πίστη περί του ανίκητου στο πεδίο της μάχης Γερμανού Αρείου, δεν είναι οπωσδήποτε παράγοντας ορθολογιστικής ερμηνείας των πραγμάτων και πάντως δεν βοήθησε ουσιαστικά στην γερμανική νίκη. Πάντως στοιχεία υπέρβασης αυτού του χαρακτηριστικού υπάρχουν διάχυτα ήδη στο πρότυπο του βασικού εθνικοσοσιαλιστή γεωπολιτικού Karl Haushofer, ειδικά στην θέση του περί των «παν-περιοχών».

Ο Hitler αυτοκτόνησε πάνω στα ερείπια της Γερμανίας, γράφοντας τον επίλογο μιας υπόθεσης, που είχε ήδη καθεί. Τα χρόνια που επακολούθησαν, πρώτα ο ψυχρός πόλεμος και έπειτα η απειλή της παγκοσμιοποίησης, φανέρωσαν νέες προκλήσεις και νέους φόβους, που είναι συνάμα και παλιοί, αποδεικνύοντας πως η ιστορία δεν τελείωσε: το τέλος είναι μία αρχή...

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

Όπως διαπιστώθηκε, από την ανάγνωση του ανά χείρας συγγράμματος, η Γεωπολιτική του Εθνικοσοσιαλισμού υπήρξε πολυδιάστατη, συναρτόμενη τόσο προς τις παραμέτρους του Λαού, του Κράτους και της Κυριαρχίας, όσο και προς την ανάγκη περιφρουρήσεως και βελτιώσεως, με γνώμονα το πρότυπο του υπερανθρώπου Ήρωα-Φιλοσόφου-Πολεμιστή, της Λευκής-Αρίας Φυλής, υπηρετώντας αδιαλείπτως τα φυλετικά πεπρωμένα.

Η Γεωπολιτική Επιστήμη, εσπάζεται στην εξεύρεση ενός Ζωτικού χώρου, ικανού να διασφαλίσει αφ' ενός την κυριαρχία και την οντότητα ενός σπιβαρού κράτους, αφ' ετέρου να είναι σε θέση να ανταποκριθεί επαρκώς στις ανάγκες ενός ακμαίου λαού. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, καθόλου τυχαία, ο μεγάλος θεωρητικός του Εθνοκοινωνισμού, Καρλ Σμιτ, απεκάλεσε το κράτος ως «την τάξη του εδαφικού χώρου». Στην διασφάλιση μάλιστα του ζωτικού χώρου, αποδίδεται η επεκτατική βουλημία πολλών κρατών.

Η Γερμανία των ετών 1933-1945 παλινδρόμησε ανάμεσα σε μία γεωπολιτική που υπαγορευόταν από την ιδεολογική αφετηρία της Εθνοκοινωνικής Επανάστασεως, και η οποία ασφαλώς είχε χαρακτήρα και κατεύθυνση φυλετική, και μία άλλη τάση η οποία υπαγορευόταν από τις ανάγκες και τις επιθυμίες των ακραίων εθνικιστικών κύκλων που δρούσαν μέσα στις τάξεις της Βέρμαχτ

και της αριστοκρατίας, και η οποία γεωπολιτική κατεύθυνση ήταν στενά «παγγερμανική», σύμφωνα με τις επιταγές των εκπροσώπων της ακροδεξιάς και εκείνων των κύκλων της συντηρητικής αντίδρασης που υπονόμευαν την Εθνοκοινωνική επανάσταση.

Η δεύτερη τάση υπήρξε κυρίαρχη των γερμανικών προσανατολισμών έως και το 1943 περίπου, έτος κατά το οποίο σημειώνεται η μεγάλη καμπή του πολέμου, οπότε και ο προσανατολισμός της Γερμανίας αποκτά μία ευρύτερη θεώρηση και ένα ευρύτερο περιεχόμενο, προσλαμβάνοντας πλέον διάσταση φυλετική. Ήταν όμως αργά, αφού ο ρους των εξελίξεων είχε ήδη μεταβληθεί, για το Γ' Ράιχ, καθοριστικά...

Στο σημείο ακριβώς αυτό, θα πρέπει να αναφέρουμε την τιτάνια προσπάθεια που κατέβαλλε ο Εθνοκοινωνισμός, προκειμένου να ενώσει πολιτικά την Ευρώπη. Την Ευρώπη των Αρίων Εθνών, αποτελώντας ένα φυσικό αντίβαρο τόσο προς τις εβραϊο-καπιταλιστικές ΗΠΑ, όσο και προς την εβραιομαρξιστική ΕΣΣΔ.

Θα μπορούσαμε μάλιστα να υποστηρίξουμε, χωρίς κανένα ίχνος υπερβολής, ότι η Γερμανία θεωρούσε την πολιτική Ένωση της Ευρώπης, μίας Ευρώπης εδραζόμενης στην αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Παράδοση, ως την κορυφαία έκφραση των γεωπολιτικών της επιδιώξεων και επιλογών.

Η βούληση του Εθνοκοινωνισμού να ενώσει την Ευρώπη, αντικατοπτρίζεται σε μία σειρά δηλώσεων και δημοσιευμάτων που δεν επιδέχονται διάψευση.

Καί αρχήν ο ίδιος ο Αδόλφος Χίτλερ σε ομιλία του στο Ράϊχσταγκ, το 1936, είχε δηλώσει, μεταξύ των άλλων, ότι «Οι Ευρωπαϊκοί λαοί αντιπροσωπεύουν μία οικογένεια σ' αυτόν τον κόσμο. Δεν είναι πολύ ευφυές να φανταστούμε ότι σε ένα τόσο κατακερματισμένο σπίτι, όπως αυτό της Ευρώπης, μία κοινότητα λαών μπορεί να διατηρεί επί μακρόν διαφορετικά συστήματα και αντιλήψεις δικαίου».

Ο Υπουργός Προπαγάνδας Γ. Γκαίμπελς, στην διακήρυξή του υπό τον τίτλο «Η Ευρώπη του Μέλλοντος» τονίζει τα ακόλουθα: «Είστε ήδη μέλη ενός μεγάλου Ράϊχ, που προετοιμάζεται να επανοργανώσει την Ευρώπη, γκρεμίζοντας τα σύνορα που ακόμη χωρίζουν τους ευρωπαϊκούς λαούς».

Η Ευρώπη των Αρίων Εθνών, εκτεινόταν γεωγραφικά από τα Ουράλια μέχρι το Γιβραλτάρ και από το Βόρειο Ακρωτήριο έως την Κύπρο. Ο Εθνοκοινωνισμός επεφύλασε για την Ευρώπη έναν ρόλο αυθύπαρκτης οντότητας και όχι μία Ευρώπη-μαριονέτα του διεθνούς καπιταλισμού ή κομμουνισμού, κατά τα συμφέροντα των ιθυνόντων της Μόσχας και της Ουάσιγκτων, εκείνων των αδηφάγων εβραϊόδουλων «κυρίων του κόσμου» που μοίρασαν την Ευρώπη απροκάλυπτα σε ζώνες επιρροές στην Γιάλτα.

Δυστυχώς, όσον αφορά τη χώρα μας, η Ελλάδα αδυνάτησε να αφουγκρασθεί αυτό το μεγάλο προσκλητήριο του φυλετικού αγώνα ενάντια στον μαρξιστικοφιλελεύθερο διεθνισμό, και παραμένοντας έρμαιη της αγγλοεβραϊκής δράκας που ασκούσε την εξουσία, ελέω Γεωργίου του Β΄, υπαναχώρησε στις αγγλικές απαιτήσεις, θυσιάζοντας την εθνική της κυριαρχία, τα μείζονα εθνικά της συμφέροντα και την αξιοπρέπειά της στον βωμό των συμφερόντων της γηραιάς πόρνης Αλβιόνας.

Εγκλωβισμένη στην παραπλανητική θεωρία και συνάμα γεωπολιτική εκτίμηση, σύμφωνα με την οποία η Ελλάδα είναι ναυτική χώρα και συνεπώς θα πρέπει να συντάσσεται στο πλευρό κάποιας μεγάλης ναυτικής δυνάμεως, αντίληψη που ευνοούσε καταφανώς την συμμαχία με την Αγγλία, έγινε αντικείμενο εκμεταλλεύσεως και υπήρξε το θύμα των βρετανικών δολοφονικών στην Μεσόγειο και ειδικότερα στα Βαλκάνια, εναντιωνόμενη προς τα ίδια τα συμφέροντά της.

Διότι η Αγγλία ως ναυτική δύναμη, ανακόπτει κάθε άλλη εκκολαπτόμενη δύναμη ναυτικής ισχύος —όπως η χώρα μας— και

επομένως τα συμφέροντα της Ελλάδας ήταν και είναι με τις χώρες-δυνάμεις της Κεντρικής Ευρώπης, εν προκειμένω με την Γερμανία. Η παλινόρθωση στον θρόνο του τοποτηρητή των βρετανικών συμφερόντων και πράκτορα Γεωργίου του Β΄, αφού προηγουμένως μυήθηκε και αναρριχήθηκε όλους τους βαθμούς της τεκτονικής ιεραρχίας στο Λονδίνο, σηματοδότησε την χρησιμοποίηση της χώρας μας ως προκεχωρημένο φυλάκιο των αγγλικών συμφερόντων στη Μεσόγειο. Η κυβερνητική παρουσία του έντιμου πατριώτη αλλά τυφλωμένου από το πάθος του για την μοναρχία Ι. Μεταξά, ενός ανθρώπου που δεν κατέκτησε την εξουσία δυναμικά αλλά αυτή του προσφέρθηκε, ή επί το ορθότερο τοποθετήθηκε σε αυτήν από τον Γεώργιο του Β΄, δεν αποτελούσε καμμία εγγύηση για την αποτροπή των αγγλικών σχεδίων.

Η ισχνή και αδύναμη παρουσία του Μεταξά σε κυβερνητικό επίπεδο, φάνηκε ξεκάθαρα όταν ο αρχηγός των γερμανικών μυστικών υπηρεσιών Βίλχεμ Φον Κανάρης, ήρθε μυστικά στην Ελλάδα, τουλάχιστον δύο φορές, μεσούντος του ελληνο-ιταλικού πολέμου, (ενός πολέμου που είχε κηρύξει ο Μουσσολίνι, με την προτροπή όμως του γαμβρού του Γ. Τσιάνο, ο οποίος απεκαλύφθη το 1943 ότι εργαζόταν ως πράκτωρ των άγγλων και εκτελέστηκε), προτείνοντας στην Ελληνική κυβέρνηση τερματισμό του Πολέμου με την Ιταλία, κατά τον Νοέμβριο 1940 και τον Ιανουάριο του 1941, με εγγυήτρια δύναμη την ίδια την Γερμανία. Μάλιστα τότε η Γερμανία προσέφερε στην Ελλάδα σειρά ευνοϊκών ρυθμίσεων για την ανάκτηση της Βορείου Ηπείρου, τεχνολογική ανάπτυξη και σοβαρές προτάσεις εξαγωγών γεωργικών προϊόντων. Προτάσεις, η υλοποίηση των οποίων ήταν σωτήρια για την Ελλάδα, ασύμφορες όμως για τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις των βρετανών. Και όταν ο Μεταξάς τόλμησε να θίξει κάτι τέτοιο στο Υπουργικό Συμβούλιο, παρουσία του Γεωργίου του Β΄, συνάντησε την πείσμονα άρνηση του βασιλιά. Τότε ο Μετα-

ξάς ξύπνησε από τον φιλομοναρχικό του λήθαργο και αντιλήφθηκε ότι οι άγγλοι θέλουν η χώρα μας να αποτελέσει το ανασχετικό ανάχωμα του Άξονα, ή μάλλον επί το ορθότερο να καθυστερήσει τα γερμανικά στρατεύματα ώστε να ανοίξουν ένα ακόμη μέτωπο αφ' ενός, αφ' ετέρου να επιβραδύνει την έναρξη της επιχειρήσεως «Μπαρμπαρόσσα», αρχίζοντας να δημιουργεί πλέον προβλήματα στο σχέδιο του Γεωργίου να σύρει την χώρα μας σε ελληνο-γερμανικό πόλεμο. Ήταν πλέον επικίνδυνος, έπρεπε να εκλείψει. Και πράγματι, μία ξαφνική αδιαθεσία και μία ελαφρά νόσος, έγιναν η αιτία του θανάτου του, υπό την συνεχή επίβλεψη ενός άγγλου αρχιάτρου. Τέτοια επίβλεψη ώστε να αναγκάσει τον Υπουργό Ασφαλείας του Καθεστώτος της 4ης Αυγούστου Κ. Μανιαδάκη να ομολογήσει ότι «αν είχαμε τον Πρόεδρο στην τρίτη θέση νοσοκομείου θα ζούσε», υπονοώντας ότι ο Μεταξάς θα επανακτούσε την υγεία του και δεν θα εδολοφονείτο, εάν δεν τελούσε υπό την επίβλεψη του άγγλου αρχιάτρου...

Μετά την δολοφονία Μεταξά, εισέρχεται στην Ελλάδα αγγλικό εκστρατευτικό σώμα, οχυρώνεται η Λήμνος και μεταφέρονται στο εκεί αεροδρόμιο βρετανικά βομβαρδιστικά προκειμένου να πλήξουν τις πετρελαιοπηγές του Πλοεστίου στην Ρουμανία και με μία σειρά ενεργειών της, η δοτή κυβέρνηση του Κορυζή υπό την εμφανή καθοδήγηση του Γεωργίου του Β', αίρει κατ' ουσίαν την ουδετερότητα της Ελλάδος, καθιστάμενη αντίπαλη δύναμη έναντι της Γερμανίας. Η εγκατάσταση αγγλικού εκστρατευτικού σώματος σε ελληνικά εδάφη, αποτελούσε πλέον για την Γερμανία αιτία πολέμου, γεγονός δυστυχώς αναπόφευκτο...

Και πάλι, μετά το 1941, η Ελλάδα θα χάσει την ευκαιρία να συνδράμει το έργο κατά του μπολσεβικισμού και της ευρωπαϊκής ολοκληρώσεως, αδυνατώντας να σχηματίσει την περίφημη κυανόλευκη μεραρχία, η οποία θα προσετίθετο στην δύναμη των μαχίμων Ές-Ές, πολεμώντας στο ανατολικό μέτωπο, όπως επι-

θυμούσαν οι ιθύνοντες της Εθνικοσοσιαλιστικής Πατριωτικής Οργανώσεως (ΕΣΠΟ) και ο Υπουργός Αμύνης, Στρατηγός Μπάκος.

Βεβαίως, ως προς την δυσμενή αυτή έκβαση, ευθύνη φέρουν κυρίως οι δόλιοι Ιταλοί, οι οποίοι έχοντας γίνει αποδέκτες ψιθύρων εκ μέρους των Άγγλων, κινδυνολόγησαν επικαλούμενοι το επιχείρημα ότι μία μεραρχία Ελλήνων Ες-Ες, θα μπορούσε να στραφεί εναντίον τους, με αποτέλεσμα να αποτρέψουν την συγκρότηση της Κυανόλευκης Μεραρχίας. Μία μεραρχία ωστόσο η οποία δεν θα στρεφόταν κατά Ελλήνων πατριωτών ούτε κατά των συμμάχων του Άξονα, αλλά θα πολεμούσε στο Ανατολικό Μέτωπο.

Μία μεγάλη ευκαιρία έχει χαθεί και τόσο η Ελλάδα όσο και η Ευρώπη ολόκληρη θα συνειδητοποιήσουν την εξαιρετική σημασία των γεωπολιτικών σχεδιασμών της Εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας, μόλις προς το τέλος του πολέμου, αλλά και μετά από αυτόν, όταν θα καλύψει την Ευρώπη ολόκληρη η εβραϊκή σκλαβιά, είτε καλυπτόμενη πίσω από την αστερόεσσα, είτε πίσω από την σημαία με το σφυροδρέπανο...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Λουκάς, Ιωάννης: «Η γεωπολιτική», Αθήνα, 2000.
2. Ρίμπεντροπ, Ι.: «Σταυροφορία κατά του μπολσεβικισμού», Αθήνα, 1980
3. Χίτλερ, Άντολφ: «Ο Αγών μου», τ.1-2, χ.χ.
4. Bell, P.M.H.: «The origins of the second world war in Europe», London, 1986.
5. Darre, Walther: «Γη και Αίμα», Αθήνα, 2001, Εκδόσεις «Απολλώνειο Φως».
6. David, Claude: «Hitler et le nazisme», «Presses Universitaires de France», 1996
7. Dorpalen, Andreas: «The world of general Haushofer. Geopolitics in action», New York, 1942
8. Gilbert, Martin: «The second world war», London, 1989
9. Haushofer, Karl: «Geopolitik der Pan-Ideen», Berlin, 1931
10. Haushofer, Karl: «Wehr-Geopolitik. Geographische Grundlagen einer Wehrkunde», Berlin, 1932
11. Kjellen, Rudolf: «Der Staat als Lebensform», Berlin, 1924
12. Mackinder, Halford: «Democratic ideals and reality», New York, 1942
13. Nye, Joseph: «Understanding international conflicts», «Harper Collins College Publishers», 1993
14. Ratzel, Friedrich: «La geographie politique», Paris, 1987
15. Rosenberg, Alfred: «Der Mythos des 20. Jahrhunderts», Munchen, 1941
16. Taylor, A.J.P.: «The origins of the second world war», London, 1961
17. Александров, Евгени: «История на международните отношения», София, 2000.
18. Аренд, Хана: «Тоталитаризмът», София, 1993.
19. Бацаров, Здравко: «Геополитически системи», София, 1999.
20. Гейден, Г.: «Критика немецкой геополитики», Москва, 1960.
21. Дитрих, Ото: «Философските основи на националсоциализма. Личност и общност», София, 1941.
22. Дугин, Александр: «Основы геополитики», Москва, 1997.
23. Желев, Желю: «Фашизмът», София, 1990.
24. Карастоянов, Стефан: «Политическа география, геополитика, геостратегия», София, 1997.
25. Мирчева, Христина: «История на съвременния свят», София, 1995.
26. Мэхен, Л.Т.: «Влияние морской силы на историю», Москва, 1941.
27. Нартов, Н.А.: «Геополитика», Москва, 1999.
28. Нешев, Кирил: «Политологията на XX век», София, 1998.
29. Ратцель, Фридрих: «Человечество как жизненное явление на земле», Москва, 1901.
30. Семков, Милен: «Фашизмът», София, 1989.
31. Семков, Милен: «История», София, 1996.
32. Чърчил, Уинстън: «Втората световна война», т.1-6, София, 1993-1995.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Διέλευση, κατά τη διάρκεια επιβλητικής παρελάσεως, των Ταγμάτων Εφόδου.

Πρωτοφανής δουλοπρέπεια: Σύσκεψη των Γεωργίου Β' και Παπάγου με άγγλο στρατιωτικό. Μετά τον θάνατο-δολοφονία του Μεταξά, η Ελλάδα υπήρξε προτεκτοράτο των Βρετανών...

Ο Αδόλφος Χίτλερ με τον υπουργό-αρχιτέκτονα Α. Σπέερ και τον ελληνολάτρη γλύπτη Α. Μπρέκερ, το 1940, εμπρός από τον πύργο του Άιφελ.

Ο Στρατιωτικός Διοικητής της Ελλάδος, πτέραρχος Σπάιντελ, επιθεωρεί παρελάνυνοντα τμήματα του Γερμανικού Στρατού στην Αθήνα.

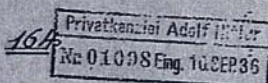

Από την τελετή αποχωρήσεως των γερμανικών στρατευμάτων από την Αθήνα, Οκτώβριος 1944.

ΕΘΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ
ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΑΝΕΤΗΡΩΣΕΩΣ
ΕΑΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Εν Αθήναις τῇ 25 Ἰουλίου 1936

ΣΕΡΒΙΑΣ
9. 2

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα
τὸν Ἀρχικαρχιεπίσκοπον τῆς Γερμανίας
Κύριον Χάριον
Ἀδόλφον Σίτλερ

Ἐν Βερολίνῳ

Ἐξοχότατε,

Ἡ Ἐθνικὴ Ὀργάνωσις Παλαιῶν Πολέμιστῶν Ἑλλάδος* περι-
ρικλεῖται εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα ὅτι-
να κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου ἐσημεῖωσαν ἐν Ἑλλά-
δι, ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ ὁδηγίας τοῦ Ἀειμνήστου Σαφοῦ Νομο-
διδασκάλου Κωνσταντίνου Βελιν, μίαν ἀληθῶς ἐξαιρετικὴν ὁρμὴν
ὕπὲρ τῆς τότε μαχομένης Γερμανίας, τῆς χώρας ἐκείνης ἣτις καὶ
ἔλτοτε, νῦν ὅμως ἔτι περισσότερον ὑπὸ κηδευσίῳ δεξιῶν, ἀπο-
τελεῖ τὴν ἑστῆσαν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς προόδου.

Ἀνω στὴν παρούσα σελίδα: Συγχαρητήριο τηλεγράφημα τῆς Εθνικῆς Ἐνώσεως Παλαιῶν
Πολέμιστῶν πρὸς τὸν Ἀδόλφον Χίτλερ.

Ἀπέναντι ἄνω: φωτογραφία ἀπὸ τὴν τραγικὴ συνθηκολόγηση τοῦ Γ Ράιχ.

Ἀπέναντι κάτω: κάποιον στὰ σύνορα, μετὰ τὴν μάχη τῶν οχυρῶν, ἀπόδοσις τιμῶν ἀπὸ γερμανικὸ
στρατιωτικὸ σῶμα, γιὰ τοὺς πεσόντες Γερμανοὺς στρατιώτες.

Αθήνα, 25 Μαρτίου 1943: Ο Γερμανικός Στρατός αποδίδει τιμές στο μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτου, καταθέτοντας στεφάνι.

Βερολίνο, Απρίλιος 1945: Ο Αδόλφος Χίτλερ ελιθεωρεί τους έσχατους μαχητές της HitlerJugend.

Η Γερμανική Γεωπολιτική αποσκοπούσε
όχι απλώς στην υλοποίηση των σκοπών
του Παγγερμανισμού, αλλά απέβλεπε και
στην έκφραση των οραμάτων της Αρίας
φυλής.

Μία πιτάνια μάχη άρχιζε από τις δυνά-
μεις της Παραδόσεως, ενάντια στον έκφυ-
λο κόσμο των μαρξιστικοφιλελεύθερων εβ-
ραιόδουλων διεθνιστών.

ISBN 960-91130-3-6

9 789609 113038